

ερευνήσει αν η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας περιλαμβάνει αιτιολογία που να επιτρέπει να εκτιμηθούν οι σκέψεις επί των οποίων στηρίχθηκε και αν υφίσταται εύληπτος δεσμός μεταξύ των ιατρικών διαπιστώσεων στις οποίες πρόβη η Επιτροπή και των πορισμάτων στα οποία κατέληξε.

δικαίωμα να ορίζει απεριόριστα νέους ιατρούς πραγματογνώμονες χωρίς να αιτιολογεί την απόφασή της, για τον μοναδικό λόγο ότι δεν συμφωνεί με τα πορίσματα στα οποία κατέληξαν οι προηγούμενες πραγματογνωμοσύνες.

5. Ναι μεν το άρθρο 18 της κανονιστικής ρυθμίσεως για την κάλυψη των κινδύνων αυτηχήματος και επαγγελματικής ασθεναίας επιτρέπει στη διοίκηση να ζητήσει κάθε αναγκαία ιατρική πραγματογνωμοσύνη για την εφαρμογή αυτής της ρυθμίσεως και ναι μεν η διοίκηση είναι ελεύθερη να αποκρούσει τα πορίσματα πραγματογνώμονα που όρισε η ίδια και να ζητήσει ενδεχομένως συμπληρωματικές πραγματογνωμοσύνες, απ' αυτό όμως δεν προκύπτει ότι η διοίκηση έχει το

Στην περίπτωση αυτή, η διοίκηση, που έκανε χρήση των εξουσιών της για σκοπό διαφορετικό από εκείνον που της παραχωρήθηκαν, ενεργεί κατά κατάχρηση εξουσίας.

6. Η ηθική βλάβη που υπέστη ένας υπάλληλος λόγω υπηρεσιακού πταίσματος που γεννά την ευθύνη της διοικήσεως παρέχει δικαίωμα στην επιδίκαση αποζημιώσεως.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 27ης Φεβρουαρίου 1992 *

Στην υπόθεση T-165/89,

Onno Plug, πρώην έκτακτος υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Thônex (Ελβετία), εκπροσωπούμενος από τον Georges Vandersanden, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alex Schmitt, 62, avenue Guillaume,

προσφεύγων-ενάγων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Sean Van Radebusch, επικουρούμενο από τον Jean-Luc Fagnart, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής-εναγομένης,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 1989, να μη δοθεί συνέχεια στην αίτηση αναγνώρισεως επαγγελματικής ασθενείας του προσφεύγοντος-ενάγοντος, και την επιδίκαση αποζημίωσης στον προσφεύγοντα-ενάγοντα, προς αποκατάσταση της υλικής ζημίας και προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που θεωρεί ότι υπέστη, ανερχόμενης στο ποσό των μισθών πέντε ετών, υπολογιζομένων κατά την ημέρα δημοσιεύσεως της απόφασης,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Schintgen, Πρόεδρο, D. A. O. Edward και R. García-Valdecasas, δικαστές,

γραμματέας: J. M. Muriel Palomino, εισηγητής σε γραφείο δικαστή,

αφού έλαβε υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 28ης Μαΐου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Ο προσφεύγων-ενάγων υπηρέτησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Συνεργασία (στο εξής: ΕΕΣ) από το 1966 έως το 1976, δυνάμει συμβάσεως αορίστου χρόνου. Στο πλαίσιο της συμβατικής αυτής σχέσεως υπήρξε διαχειριστής-διευθυντής του προγράμματος του αγώνα κατά της ογκοκερκώσεως, που η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα σκόπευε να χρηματοδοτήσει στην Άνω Βόλτα, στο Μαλί και την Ακτή Ελεφαντοστού. Το 1968 διορίστηκε εντεταλμένος ελεγκτής του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αναπτύξεως στη Δαχομή και κατόπιν διηύθυνε την αντιπροσωπεία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: Επιτροπή) στο Μπενίν και στη Ζάμπια.

- 2 Αφού, στις αρχές του 1977, έλυσε τη σύμβασή του με την ΕΕΣ, ο Plug προσελήφθη από την Επιτροπή, με σύμβαση της 9ης Ιουνίου 1977 που ίσχυσε αναδρομικά από τις 23 Μαΐου 1977, ως έκτακτος υπάλληλος, για να ασκήσει τα καθήκοντα του προϊσταμένου τμήματος με βαθμό Α 3, κλιμάκιο 4. Η σύμβαση αυτή, της οποίας η ισχύς έληγε στις 23 Μαΐου 1978, παρατάθηκε έως τις 22 Σεπτεμβρίου 1978, χωρίς όμως να ανανεωθεί.

- 3 Στις 15 Νοεμβρίου 1978 συνήφθη νέα σύμβαση εκτάκτου υπαλλήλου για την περίοδο από 23 Σεπτεμβρίου 1978 έως 30 Ιουνίου 1980, με την οποία ο προσφεύγων-ενάγων προσελήφθη ως νομικός σύμβουλος με βαθμό Α 3, για να ασκήσει τα καθήκοντα συμβούλου στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής στη Γενεύη στο πλαίσιο της διασκέψεως των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη. Μετά τη λήξη της ισχύος της δευτέρας αυτής συμβάσεως εκτάκτου υπαλλήλου, ο Plug επαναπροσελήφθη με σύμβαση της 22ας Αυγούστου 1980, που ίσχυσε από την 1η Ιουλίου 1980, ως έκτακτος υπάλληλος, αυτή τη φορά για αόριστο χρόνο, καταταγείς όμως στον βαθμό Α 4, καθόσον προσελήφθη ως κύριος υπάλληλος διοικήσεως, για να ασκήσει τα καθήκοντά του στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής στη Γενεύη.

- 4 Στις 22 Νοεμβρίου 1980 ο Plug άσκησε ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), ζητώντας την ακύρωση της κατατάξεώς του στον βαθμό Α 4 και του χαρακτηρισμού που έδινε η σύμβαση της 22ας Αυγούστου 1980 στα καθήκοντά του, καθώς και την αναγνώριση, στη σύμβαση αυτή, των καθηκόντων του ως συμβούλου βαθμού Α 3. Η ένσταση αυτή παρέμεινε αναπάντητη.

- 5 Με υπηρεσιακό σημείωμα της 9ης Ιανουαρίου 1981, ο γενικός διευθυντής της ΓΔ VIII ειδοποίησε τον προσφεύγοντα-ενάγοντα ότι ένας νέος υπάλληλος βαθμού Α 3, ο G., θα έφθανε στη Γενεύη για να ασκήσει τα καθήκοντα που ασκούσε προηγουμένως αυτός και ότι στο εξής θα έπρεπε μόνο να « συμβάλλει » στην εκπλήρωση του έργου που έχει ανατεθεί στην αντιπροσωπεία, « υπό την ευθύνη » του G. Κατόπιν αυτής της αποφάσεως, μετά την άφιξη του νέου υπαλλήλου, ανακλήθηκε η διαπίστευση του Plug στους διεθνείς οργανισμούς στη Γενεύη. Στις 20 Ιανουαρίου 1981, ο προσφεύγων-ενάγων άσκησε νέα ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, ζητώντας πρώτον την αποκατάσταση της εν λόγω διαπιστεύσεως, την οποία θεωρούσε

απαραίτητη ακόμη και για την εκπλήρωση των νέων πιο περιορισμένων καθηκόντων που του είχαν ανατεθεί και η ανάκληση της οποίας θεωρούσε ότι έθιγε τη φήμη του και την επαγγελματική του τιμή, δεύτερον δε λεπτομερή περιγραφή των καθηκόντων που του ανατέθηκαν έκτοτε.

- 6 Ενώ δόθηκε απάντηση στο δεύτερο σημείο με υπηρεσιακό σημείωμα της 18ης Μαρτίου 1981 του προϊστάμενου της αντιπροσωπείας στη Γενεύη, στο οποίο περιγράφονταν λεπτομερώς τα νέα καθήκοντα που θα είχε ο προσφεύγων-ενάγων, η Επιτροπή, όσον αφορά το πρώτο σημείο που αφορούσε τη διαπίστευση του προσφεύγοντος-ενάγοντος, εξέδωσε οψίμως απορριπτική απόφαση στις 23 Ιουνίου 1981. Εν τω μεταξύ ο Plug είχε ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: Δικαστήριο) το οποίο, με απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1982, την απέρριψε ως αβάσιμη (απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1982, 191/81, Plug κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 4229).
- 7 Κατά το 1983 επιδεινώθηκε η κατάσταση υγείας του προσφεύγοντος-ενάγοντος. Ο ιατρός του, Grandchamp, ειδικός παθολόγος, έστειλε τον προσφεύγοντα-ενάγοντα στον καθηγητή Garrone, ιατρό προϊστάμενο του πανεπιστημιακού ψυχοκοινωνικού κέντρου του ιατρικού τμήματος της Γενεύης. Ο τελευταίος έστειλε επιστολή στον ιατρό Grandchamp, στις 20 Αυγούστου 1983, στην οποία του έγραφε τα εξής:
- « Σας ευχαριστώ που μου στείλατε τον ασθενή σας, Onno Plug. Ο ασθενής αυτός πάσχει ήδη από χρόνια κατάθλιψη που τον καθιστά ανίκανο να ασκήσει καθήκοντα που περιέχουν δραστηριότητα πνευματική ή προσωπικών σχέσεων. Η κατάθλιψη αυτή χρονολογείται από ετών. Ένας από τους σημαντικούς παράγοντες που την προκάλεσαν νομίζω ότι ανάγεται στην επαγγελματική θέση που βρισκόταν ο ασθενής ήδη από το 1976 (...) Νομίζω ότι υπό τις σημερινές συνθήκες ο ασθενής αυτός πρέπει να τύχει παρατεταμένης διακοπής εργασίας για λόγους υγείας ή ακόμη καλύτερα, λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας του και της μικρής ελπίδας αναπροσαρμογής, να χαρακτηριστεί ανάπηρος. »
- 8 Στις 24 Ιανουαρίου 1984 ο προσφεύγων-ενάγων έστειλε στον Morel, γενικό διευθυντή της Γενικής Διεθνήσεως ΙΧ « Προσωπικό και Διοίκηση » (στο εξής: ΓΔ ΙΧ), επιστολή στην οποία αναφέρθηκε σε προηγούμενο έγγραφο, με το οποίο ο Morel του είχε

κοινοποιήσει την απόφαση της επιτροπής μετακινήσεως προσωπικού να περιλάβει το όνομά του στον πίνακα μετακινήσεων και του είχε αναγγείλει ότι η Γενική Διεύθυνση Αναπτύξεως θα ερχόταν σε επαφή μαζί του για να καθοριστεί νέα υπηρεσία τοποθετήσεώς του. Ο προσφεύγων-ενάγων ανέφερε τα εξής:

« Η συνομιλία αυτή διεξήχθη στις 11 και 12 Απριλίου 1983 και αφορούσε σε νέα τοποθέτηση επικεφαλής αντιπροσωπείας ΑΚΕ.

Ήταν όμως γνωστό ότι, λόγω των όρων που συνδέονταν με την άσκηση των καθηκόντων μου στη γεωγραφική αυτή περιοχή, δεν είχα πλέον τις αναγκαίες φυσικές ικανότητες (...) Υπό τις περιστάσεις αυτές, έχω την τιμή να υποβάλω στη φιλάγαθη εκτίμησή σας την παρούσα αίτηση θέσεώς μου σε αναπηρία σύμφωνα με το άρθρο 73 του ΚΥΚ λόγω επιδεινώσεως των παθήσεων από τις οποίες προσβλήθηκα κατά την άσκηση των καθηκόντων μου επί θητεία και επί συμβάσει στην Επιτροπή. »

- 9 Με σημείωμα της 1ης Φεβρουαρίου 1984, το οποίο έστειλε στον γενικό διευθυντή της ΓΔ ΙΧ, ο προσφεύγων-ενάγων διευκρίνιζε ότι:

« Το πρότυπο έγγραφο για την κίνηση της διαδικασίας θέσεως σε κατάσταση αναπηρίας — αντίγραφο του οποίου μου είχε δοθεί κατά τις συνομιλίες μου της 1ης και 2ας Δεκεμβρίου 1983 — διακρίνει μεταξύ ασθενείας αποκαλούμενης “επαγγελματικής” (άρθρο 73) και αδυναμίας ασκήσεως των ανατεθειμένων καθηκόντων (άρθρο 78). Για την άρση κάθε αμφιβολίας, επιθυμώ να διευκρινίσω ότι η εν λόγω αίτηση της 24ης Ιανουαρίου 1984 αφορά τη θέση σε κατάσταση αναπηρίας λόγω επαγγελματικής ασθενείας όπως καθορίζεται στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ (άρθρο 33, δεύτερο εδάφιο, του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Κοινοτήτων). »

- 10 Με έγγραφο της 24ης Φεβρουαρίου 1984, που έστειλε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα, ο Morel του ανήγγειλε ότι θα υπέβαλε την περίπτωση του στην επιτροπή αναπηρίας και του ζήτησε να γνωστοποιήσει το όνομα του ιατρού της επιλογής του για να τον εκπροσωπήσει στην επιτροπή αναπηρίας. Ο Morel τον ενημέρωσε επίσης επί διαφόρων θεμάτων που αφορούν την εφαρμογή των άρθρων 8 και 9 του παραρτήματος ΙΙ του ΚΥΚ.

- 11 Με επιστολή της 15ης Μαρτίου 1984, ο νομικός σύμβουλος του προσφεύγοντος-ενάγοντος ανέφερε στις υπηρεσίες της ΓΔ ΙΧ τα εξής: « Επιθυμώ να επιμείνω επί του γεγονότος ότι, στην περίπτωση του πελάτη μου, η αίτηση στηρίζεται βασικά στην αναγνώριση αναπηρίας λόγω επαγγελματικής ασθένειας, δηλαδή στηρίζεται στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ. Θα πρέπει επομένως η διαδικασία που θα ακολουθηθεί έναντι αυτού να τηρήσει αυτόν τον προσανατολισμό ».
- 12 Με υπηρεσιακό σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1984, που έστειλε στον Schwering, προϊστάμενο του τμήματος « διοικητικά και οικονομικά δικαιώματα », ο ιατρός Semiller, προϊστάμενος του ιατρικού τμήματος του προσωπικού εκτός Βρυξελλών, αποσαφηνίζει ότι: « Πριν αρχίσουν οι εργασίες της επιτροπής αναπηρίας σύμφωνα με το άρθρο 78, εδάφιο 2, του ΚΥΚ, παρακαλώ να μου διαβιβάσετε το πόρισμα της διαδικασίας αναγνώρισεως αναπηρίας λόγω επαγγελματικής ασθένειας σύμφωνα με το άρθρο 73 του ΚΥΚ ».
- 13 Στις 8 Αυγούστου 1984 το γραφείο « Ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες » συνέταξε ένα ανακεφαλαιωτικό σημείωμα για την υπηρεσιακή και επαγγελματική κατάσταση του Plug, το οποίο συνοδευόταν με ένα « σημείωμα για τον φάκελο ΙΧ2 » που είχε ως εξής:

« Κατόπιν αιτήσεώς μου, ερεύνησα την 1.8.1984 τον φάκελο με τον Pincherle, προϊστάμενο του τμήματος ΚΥΚ. Μολονότι ο δικηγόρος του ενδιαφερομένου επιθυμεί να περιορισθεί το αίτημα του πελάτη του στην αυστηρή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, επέστησα την προσοχή του προϊσταμένου του τμήματος ΚΥΚ στην πρακτική που συνήθως ακολουθεί η υπηρεσία μας (βλ. έκθεση ΙΧ/Α/Ι 590 της 01.09.1982 προς τον πρόεδρο της ιατροδικαστικής επιτροπής), πρακτική που επιβεβαιώνεται από το περιεχόμενο του σημειώματος του ιατρού Semiller της 30.03.1984, που έστειλε στον προϊστάμενο του τμήματος ΙΧΙ.

Υποστήριξα εξάλλου ότι κάθε απόφαση της επιτροπής θέσεως σε κατάσταση αναπηρίας για την ύπαρξη επαγγελματικής ασθένειας μπορεί να δικαιολογήσει αγωγή αποζημιώσεως του Plug δυνάμει του άρθρου 73 του ΚΥΚ και να επιφέρει ως εκ τούτου τυχόν παρέμβαση των ασφαλιστών μας, κατόπιν αιτήσεως του δημοσιονομικού ελεγκτή.

Για να αντιμετωπίσω αυτό το ενδεχόμενο, ο Pincherle και εγώ συμφωνήσαμε τελικά να καταρτίσουμε αυτόν τον φάκελο τον οποίο άνοιξα προνοητικά δυνάμει του άρθρου 73 επιζητώντας, όταν επέλθει ο χρόνος, τον ανώτατο βαθμό συνεργασίας του ιατρού Semiller με τον ιατρό Simons, ιατρό που ορίστηκε από την Αρμόδια για τους Διαορισμούς Αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) προς τον σκοπό αυτό. »

- 14 Με έγγραφο της 21ης Σεπτεμβρίου 1984 ο Reynier, προϊστάμενος τμήματος, γνωστοποίησε εν ονόματι του γραφείου « Ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες » στον ιατρό Semiller ότι « συμφωνήθηκε η συμμόρφωση προς τη διοικητική πρακτική που ακολουθείται συνήθως και η κατάρτιση φακέλου δυνάμει του άρθρου 73 του ΚΥΚ ».
- 15 Η επιτροπή αναπηρίας συγκείμενη από τρεις ιατρούς, τον ιατρό Semiller, των Βρυξελλών, ορισθέντα από την Επιτροπή, τον καθηγητή Garrone από τη Γενεύη, ορισθέντα από τον Plug, και τον ιατρό Vonlanthen από τη Γενεύη, ειδικό παθολόγο, ορισθέντα κατόπιν κοινής συμφωνίας μεταξύ του ιατρού Semiller και του καθηγητή Garrone, εξέδωσε τη γνωμάτευσή της στις 8 Νοεμβρίου 1984 και κατέληξε στο ότι:

« Μετά από εξέταση του Onno Plug, γεννηθέντος την 7η Ιανουαρίου 1928, εκτάκτου υπαλλήλου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το άτομο αυτό έχει υποστεί μόνιμη αναπηρία που κρίνεται ολική. Η επιτροπή αναπηρίας δηλώνει ότι με τον χαρακτηρισμό αυτό δεν δίδεται καμία γνωμάτευση ως προς την αιτία της θέσεως σε κατάσταση ολικής αναπηρίας. »

- 16 Στις 13 Δεκεμβρίου 1984 ο γενικός διευθυντής της ΓΔ ΙΧ αποφάσισε να συνταξιοδοτήσει τον Plug και να του χορηγήσει σύνταξη αναπηρίας καθορισθείσα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 33, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Κοινοτήτων (στο εξής: Καθεστώς), από την 1η Ιανουαρίου 1985. Η απόφαση αυτή παρέπεμπε, με τις αιτιολογικές της σκέψεις, στην « απόφαση της ΑΔΑ της 24ης Φεβρουαρίου 1984 περί υποβολής της περιπτώσεως του Onno Plug, εκτάκτου υπαλλήλου βαθμού Α 4 της μονίμου αντιπροσωπείας στους διεθνείς οργανισμούς στη Γενεύη, στην επιτροπή αναπηρίας (...) » και στη « γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας της 8ης Νοεμβρίου 1984 με την οποία βεβαιώνεται ότι ο Onno Plug έχει υποστεί μόνιμη αναπηρία που κρίνεται ολική και με την οποία τίθεται σε αδυναμία ασκήσεως καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση του βαθμού του ».

Ο προσφεύγων-ενάγων πληροφορήθηκε την απόφαση αυτή με έγγραφο της 13ης Δεκεμβρίου 1984 του Morel, ο οποίος διευκρίνιζε ότι:

« Όσον αφορά την προέλευση της αναπηρίας που επικαλείσθε στην επιστολή σας της 1ης Φεβρουαρίου 1984, σας πληροφορώ ότι η επιτροπή αναπηρίας δεν θα μπορέσει να αποφανθεί για την αιτιώδη σχέση μεταξύ της αναπηρίας σας και τυχόν επαγγελματικής ασθένειας παρά μόνον όταν τερματιστεί η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 73 του ΚΥΚ και η προς εκτέλεσή της κανονιστική ρύθμιση, στην οποία έχετε προσφύγει. »

- 17 Εν τω μεταξύ η Επιτροπή είχε ήδη θέσει σε κίνηση τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 73 του ΚΥΚ και ο ιατρός Simons, ιατρός σύμβουλος της Επιτροπής και ειδικός στην οστεοχειρουργική και οστεοπλαστική, είχε οριστεί από την ΑΔΑ για να συλλέξει τα αναγκαία στοιχεία στην υπόθεση Plug.
- 18 Στις 12 Νοεμβρίου 1984, δηλαδή 30 ημέρες πριν από την απόφαση της ΑΔΑ, ο ιατρός Simons έστειλε επιστολή στον θεράποντα ιατρό του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ονόματι Grandchamp, που τον καλούσε να του διαβιβάσει πλήρη ιατρική έκθεση επί της καταστάσεως της υγείας του προσφεύγοντος-ενάγοντος. Στις 18 Απριλίου 1985 ο ιατρός Simons απευθύνθηκε εκ νέου στον ιατρό Grandchamp ζητώντας του « όσες το δυνατόν περισσότερες ιατρικές πληροφορίες σχετικές (...) με την ασθένεια ή την επιδείνωση της προϋφισταμένης ασθένειας, της οποίας η αιτιώδης σχέση με την άσκηση ή με την ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων του θα ήταν κατά τη γνώμη σας επαρκώς αποδεδειγμένη ».
- 19 Με επιστολή της 28ης Απριλίου 1985 ο ιατρός Grandchamp απάντησε στον ιατρό Simons ως εξής:
- « Παρακολουθώ τον Plug από το 1980, δηλαδή από την ημερομηνία που οι συνθήκες εργασίας του κατέστησαν σαφώς αφόρητοι, διαπιστώνοντας έτσι την προοδευτική επιδείνωση των υφισταμένων ασθενειών κατά τον χρόνο της ανακλήσεώς του στις Βρυξέλλες το 1977, την κατάσταση του στρες που οφειλόταν σ' αυτές τις επαχθέστατες συνθήκες εργασίας και την κατάθλιψη που προστέθηκε και οφείλεται πλήρως στην αντίδραση κατά της καταστάσεως αυτής. »

Αφού προέβη σε μακρά έρευνα του ιατρικού ιστορικού του Plug, ο ιατρός Grandchamp κατέληξε:

« Θεωρώ αποδεδειγμένο με πιθανότητα που πλησιάζει τη βεβαιότητα ότι υφίσταται αιτιώδης σχέση της επιδεινώσεως των φυσικών συμπτωμάτων (...) με τις συνθήκες εργασίας στην Αφρική και κυρίως κατά την επιστροφή στις Βρυξέλλες, κατόπιν δε στη Γενεύη. Έτσι, οι παθήσεις αυτές επιδεινώθηκαν με την άσκηση των καθηκόντων. Όσον αφορά την καταθλιπτική κατάσταση αντιδράσεως, είναι απλώς και μόνον επακόλουθη των συνθηκών εργασίας. »

- 20 Με επιστολή της 22ας Ιανουαρίου 1986 ο ιατρός Vonlanthen, που ορίστηκε με κοινή συμφωνία του ιατρού του προσφεύγοντος-ενάγοντος και του ιατρού της Επιτροπής ως μέλος της επιτροπής αναπηρίας και ο οποίος είχε εκφράσει τη γνώμη του στις 8 Νοεμβρίου 1984 για την κατάσταση του Plug, απάντησε σε επιστολή του ιατρού Simons, της 14ης Νοεμβρίου 1985, με την οποία ο τελευταίος τον συμβουλεύθηκε υπό την ιδιότητα του ειδικού για το θέμα της τυχόν αιτιώδους σχέσεως μεταξύ των ασθενειών από τις οποίες έπασχε ο Plug και των καθηκόντων του στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Ο ιατρός Vonlanthen πιστοποίησε τα εξής:

« Από τη λεπτομερή εκτίμηση της πολύπλοκης αυτής ιστορίας συνάγω τα εξής:

1. *Διαβήτης*: διαγνώστηκε το 1968 (...)

Από το 1977 εργάζεται στην Ευρώπη, αλλά οι συνθήκες της επαγγελματικής του απασχολήσεως (όποιες και αν είναι οι ευθύνες στο πεδίο αυτό) προκαλούν κατάθλιψη η οποία έχει αρνητικό αποτέλεσμα στη θεραπεία του διαβήτη, αυτό δε μέχρις ότου τέθηκε σε αναπηρία τον Νοέμβριο του 1984. Έτσι, είναι αποδεδειγμένο ότι η εξέλιξη και οι επιπτώσεις του διαβήτη (νεφρά, οφθαλμοί, κ. λπ.) είναι τόσο σοβαρότερες μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα όσο δεν γινόταν καλή θεραπεία αυτής της ασθένειας, πράγμα που νομίζω ότι συνέβαινε λόγω των συνθηκών εργασίας του Plug.

2. *Κατάθλιψη*: εκδηλώθηκε από το 1980. Εδώ ακόμη, χωρίς να προδικαστούν ευθύνες, η σοβαρή αυτή πάθηση που οδηγεί στην αναπηρία εξελίχθηκε στην υπηρεσία των Κοινοτήτων, λόγω των ειδικών συνθηκών εργασίας που τάραξαν σοβαρά τον Plug. Μπορεί να κριθεί ευλόγως ότι η πάθηση αυτή οφείλεται στις συνθήκες εργασίας του Plug και ότι δεν θα είχε εξελιχθεί αλλιώς.

3. *Αυχενική αρθρίτιδα και κεφαλαλγίες*: προκλήθηκαν κατόπιν τροχαίου ατυχήματος που συνέβη σε μια αποστολή για τις Κοινότητες. »

Ο ιατρός Vonlanthen κατέληξε στο ότι

« δύο βαριές ασθένειες και ένα σοβαρό μειονέκτημα εξελίχθηκαν και επιδεινώθηκαν στον Plug κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και λόγω των συνθηκών ασκήσεως των καθηκόντων στην υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η σχέση φρονώ ότι είναι:

1. επιδεινώσεως για τον διαβήτη (ενδεχόμενη πρόωρη γένεση, ανεπαρκής θεραπεία),
2. αιτιώδης για την κατάθλιψη
3. αιτιώδης για την αρθρίτιδα και τις κεφαλαλγίες ».

21 Με έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1986 που είχε θεωρηθεί από το τμήμα « ΚΥΚ » και από τη Νομική Υπηρεσία, ο Smidt, βοηθός προϊστάμενος του γραφείου του μέλους της επιτροπής Christophersen, απήντησε σε έγγραφο του δικηγόρου του προσφεύγοντος-ενάγοντος ως εξής:

« Ο Plug προσδιόρισε με σαφήνεια την 1η Φεβρουαρίου 1984 ότι η αίτησή του να τεθεί σε κατάσταση αναπηρίας αναφερόταν στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, απο-

κλείοντας συγχρόνως την εφαρμογή του άρθρου 73 του ΚΥΚ. Με επιστολή της 15ης Μαρτίου 1984 υποστηρίζετε επίσης ότι η αίτηση του πελάτη σας έπρεπε να στηρίζεται ουσιαστικά στην εφαρμογή του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο.

Παρακαλώ να μου επιβεβαιώσετε ότι η αίτηση του Plug περιορίζεται πράγματι στην εφαρμογή αυτού του άρθρου, εξυπακούεται δε ότι μόνη η διαδικασία του άρθρου 73 χρησιμοποιήθηκε για τον αποκλειστικό σκοπό να ολοκληρωθεί η ενημέρωση της Επιτροπής αναπηρίας που συστήθηκε στο πλαίσιο του προαναφερθέντος άρθρου 78. »

- 22 Στις 29 Σεπτεμβρίου 1986 ο ιατρός Simons όρισε τρίτον ιατρό, τον ιατρό Chantraine, των Βρυξελλών, για να προβεί σε νευροψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη του Plug. Λαμβάνοντας υπόψη τις δυσχέρειες που είχε ο προσφεύγων-ενάγων για να μεταβεί στις Βρυξέλλες και να υποβληθεί σε εξέταση από τον ιατρό αυτό, η διοίκηση δέχθηκε να αντικατασταθεί από τον ιατρό Cherpillot, στο Chaux-de-Fonds της Ελβετίας. Ο ιατρός όμως αυτός αρνήθηκε την εντολή αυτή, με επιστολή της 4ης Μαΐου 1987, για τον λόγο ότι η προσεκτική εξέταση της κατάστασώς του προσφεύγοντος-ενάγοντος θα απαιτούσε περισσότερες συναντήσεις και ότι ο Plug θα έπρεπε να κάνει μακρές μετακινήσεις για να τον επισκέπτεται στο ιατρείο του. Πρότεινε δε τον ιατρό Delaitte στη Γενεύη, ο οποίος δεν μπόρεσε να αποδεχθεί την εντολή λόγω φόρτου εργασίας.
- 23 Με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 1987 ο προϊστάμενος του γραφείου « Ασφάλεια ατυχημάτων και επαγγελματικές ασθένειες » πρότεινε να οριστεί διαιτητικώς ο πραγματογνώμονας από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου. Αλλά ο προσφεύγων-ενάγων ισχυρίστηκε σχετικά ότι η διαιτησία αυτή δεν επιτρέπεται παρά μόνο σε περίπτωση διχογνωμίας, που προφανώς δεν υφίστατο εν προκειμένω. Αντιθέτως, πρότεινε στην ΑΔΑ να καλέσει τον Ιατρικό Σύλλογο της Γενεύης να υποδείξει έναν ειδικευμένο πραγματογνώμονα που να ασκεί την ιατρική στην πόλη αυτή. Η πρόταση αυτή ακολουθήθηκε και ο πρόεδρος του συλλόγου αυτού ανέφερε ότι ο ιατρός Leuenberger δέχθηκε την εντολή και με έγγραφο του ιατρού Simons της 22ας Δεκεμβρίου 1987 ανατέθηκε στον ιατρό Leuenberger η εντολή να καταρτίσει « συγκεκριλαιωτική έκθεση για την αιτιώδη σχέση που μπορεί να υφίσταται μεταξύ της ασθeneίας από την οποία πάσχει ο Plug και της ασκήσεως των καθηκόντων του », τούτο δε μέσα στο ρητό πλαίσιο του άρθρου 3, παράγραφος 2, της κανονιστικής ρυθμίσεως για την κάλυψη των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθeneίας (στο εξής: κανονιστική ρύθμιση).

24 Η έκθεση κατατέθηκε στις 23 Απριλίου 1988. Ο ιατρός Leuenberger έκανε την εξής διάγνωση για την ασθένεια του προσφεύγοντος-ενάγοντος:

« Κατάθλιψη οφειλομένη σε αντίδραση κατά μιας βαθιάς προσβολής της προσωπικότητάς του, συνδεομένης με την απώλεια της επαγγελματικής και κοινωνικής του θέσεως. »

Ο πραγματογνώμονας δέχθηκε ως ουσιώδη αιτία της αναπηρίας του προσφεύγοντος-ενάγοντος

« τις πολύ επαχθείς ψυχολογικές και κοινωνικές συνθήκες που του επιβλήθηκαν κατά την επαγγελματική του δραστηριότητα ».

Ο πραγματογνώμονας επισήμανε ότι

« οποιοδήποτε άτομο βρισκόταν κάτω από παρόμοιες συνθήκες θα αντιδρούσε με κατάθλιψη τουλάχιστον τόσο βαριά όσο και ο υποστάς την πραγματογνωμοσύνη, ίσως δε και ακόμη βαρύτερη ».

Προσέθεσε δε ότι:

« Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Plug δεν εμφάνισε κανένα ψυχιατρικό ή ψυχοπαθολογικό επεισόδιο πριν αρχίσουν οι ιεραρχικές και υπηρεσιακές διενέξεις, τις οδυνηρές συνέπειες των οποίων υπέστη καταρχάς στις Βρυξέλλες, κατόπιν δε και ιδίως στη Γενεύη. »

Απαντώντας στο ερώτημα που περιελάμβανε η εντολή για την τυχόν επίδραση της προηγούμενης καταστάσεως του θύματος, για προϋφιστάμενες ασθένειες και για συγγενείς ή επίκτητες παθήσεις, ο πραγματογνώμονας ανέφερε ότι:

« Όσον αφορά την επίδραση της προηγούμενης καταστάσεως του υποστάντος την πραγματογνωμοσύνη, βεβαιώνω την έλλειψη παθήσεων ή προηγούμενων ψυχοπαθολογικών στοιχείων. Η κατάθλιψη οφείλεται άμεσα στην επαγγελματική κακοδαιμονία και στις εξευτελιστικές και ταπεινωτικές συνθήκες που επιβλήθηκαν στον Plug. »

Απαντώντας στο ερώτημα που αφορούσε την ημερομηνία ενάρξεως της ασθενείας του Plug, ο πραγματογνώμονας ανέφερε ότι:

« (...) μπορεί δικαιολογημένα να προσδιοριστεί στον χρόνο τοποθετήσεώς του στις Βρυξέλλες και κατόπιν στη Γενεύη, όταν επιδεινώθηκαν οι συνθήκες εργασίας του ».

Απαντώντας στο ερώτημα για την ημερομηνία θεραπείας του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ο πραγματογνώμονας εξέφερε την εικασία ότι

« τυχόν επανάληψη της εργασίας του με τα προηγούμενα καθήκοντά του θα μπορούσε να οδηγήσει σε θεραπεία και σε αποκατάσταση της προσωπικότητάς του σ' αυτόν τον ίδιο ».

Απαντώντας στο ερώτημα αν θα διατηρηθεί ή όχι μόνιμη αναπηρία οφειλόμενη στις συνθήκες εργασίας και, σε καταφατική περίπτωση, στον καθορισμό του ποσοστού αυτής της αναπηρίας βάσει ή κατ' αναλογία του πίνακα που είναι συνημμένος στη κανονιστική ρύθμιση, ο πραγματογνώμονας ανέφερε ότι

« Ο Plug θα ήταν ασφαλώς ικανός να εργαστεί αν αποκαθίστατο στο σύνολο των προηγούμενων καθηκόντων ύστερα από μια περίοδο αναπροσαρμογής »

και ότι,

« στην περίπτωση που δεν θα γινόταν αυτό, φοβούμαι ότι ο Plug θα παραμείνει σ' αυτή την καταθλιπτική κατάσταση ως αντίδραση στους συγκλονισμούς του κατόπιν του περιορισμού των αρμοδιοτήτων του, το δε ποσοστό ανικανότητάς του θα είναι τότε εκατό τοις εκατό ».

Απαντώντας στο ερώτημα που αφορά

« την ενδεχόμενη επιδίκαση αποζημιώσεως για κάθε βλάβη η οποία, έστω και αν δεν επηρεάζει την ικανότητά του εργασίας, αποτελεί προσβολή στη φυσική ακεραιότητα του προσώπου και δημιουργεί πραγματική ζημία στις κοινωνικές του σχέσεις »,

ερώτημα που συνοδευόταν με τη διευκρίνιση ότι

« η αποζημίωση προσδιορίζεται κατ' αναλογία με τα ποσοστά που προβλέπονται στους πίνακες αναπηρίας (...) »,

ο πραγματογνώμονας απάντησε ότι,

« παρά την έλλειψη οργανικών βλαβών, η ψυχολογική προσβολή συνδεδεμένη από την απώλεια της επαγγελματικής δράσεως και η αντίστοιχη αυτουποτίμηση είχαν πράγματι συνέπειες στις κοινωνικές σχέσεις του Plug, τόσο στην απώλεια των φίλων του και των σχέσεών του, όσο και στη φθορά του οικογενειακού κλίματος ».

- 25 Με έγγραφο της 20ής Μαΐου 1988, που έστειλε στον δικηγόρο του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ο Reynier τον πληροφόρησε ότι η έκθεση του ιατρού Leuenberger κατέληγε

« σε άμεση και αποκλειστική αιτιώδη σχέση μεταξύ της νόσου από την οποία πάσχει (ο προσφεύγων-ενάγων) και της απασχολήσεώς του εντός των Κοινοτήτων ».

Το ίδιο έγγραφο διευκρίνιζε ότι, όσον αφορά το άρθρο 73,

« το ζήτημα του ποσοστού αναπηρίας που πρέπει να αναγνωρισθεί στον Plug παραμένει όμως ακόμη ανοικτό, διότι ο μεν ιατρός Leuenberger καταλήγει σε ανικανότητα 100 % (...) ενώ ο πίνακας που είναι συνημμένος στον ΚΥΚ δεν προβλέπει αναγνώριση ποσοστού αναπηρίας 100 % παρά μόνο στην περίπτωση ανίατης φρενοβλάβειας, πράγμα που (...) δεν συμβαίνει στην περίπτωση του πελάτη σας ».

Τον ενημέρωνε επίσης για την απόφασή του να απευθυνθεί και πάλι στον ιατρό Leuenberger για να προσδιορίσει το ποσοστό της μόνιμης μερικής αναπηρίας που πρέπει να γίνει δεκτή για τον Plug ενόψει της « καταθλίψεως οφειλομένης σε αντίδραση κατά της βαθιάς προσβολής της προσωπικότητάς του, συνδεδεμένης με την απώλεια της επαγγελματικής και κοινωνικής θέσεώς του ».

- 26 Με επιστολή της 14ης Ιουνίου 1988 που απέστειλε στον Reynier, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος διαπίστωσε « (...) ότι δεν υφίσταται πλέον εμπόδιο για να εκτελέσει η Επιτροπή το έργο της σύμφωνα με τον ΚΥΚ και τη νομοθεσία έναντι του Plug » και ζήτησε από την Επιτροπή να χορηγήσει στον Plug « — σύνταξη αναπηρίας ίση προς το 70 % του τελευταίου βασικού μισθού που έλαβε (αντί του 36,62500 % ήδη άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο)· — κεφάλαιο ίσο προς το οκταπλάσιο του τελευταίου βασικού μισθού που έλαβε από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1984 (άρθρο 73, παράγραφος 2, στοιχείο β) ».
- 27 Με επιστολή της 15ης Σεπτεμβρίου 1988 ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος διαμαρτυρήθηκε κατά της « ερμηνείας που δίνει η Επιτροπή για την εφαρμογή του άρθρου 73 του ΚΥΚ » και ζήτησε « κατά τρόπο απολύτως κατηγορηματικό να τηρήσει η Επιτροπή τις υποχρεώσεις της κατά τον ΚΥΚ, τόσο αυτές που προκύπτουν από την εφαρμογή του άρθρου 73, παράγραφος 2, στοιχείο β, του ΚΥΚ, όσο και από το άρθρο 12 της κανονιστικής ρυθμίσεως ».
- 28 Με επιστολή της 23ης Νοεμβρίου 1988 ο ιατρός Leuenberger, απαντώντας σε επιστολή της 31ης Οκτωβρίου 1988, εξήγησε ότι:

« Μου είναι αδύνατο να αλλάξω το ποσοστό αναπηρίας δεδομένου ότι η αιτία της αναπηρίας συνδέεται ευθέως με την απώλεια των επαγγελματικών καθηκόντων και ότι δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μείωση της ολικής αναπηρίας παρά μόνο στην περίπτωση επαναλήψεως των ίδιων καθηκόντων. »

- 29 Με επιστολή της 21ης Δεκεμβρίου 1988 ο Reynier πληροφόρησε τον προσφεύγοντα-ενάγοντα ότι φρονούσε ότι

« ο ιατρός Leuenberger δεν τήρησε το περιεχόμενο των κρίσιμων καταστατικών διατάξεων και ότι σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας η διοίκηση δεν δεσμεύεται από τα πορίσματα των ιατρών που αυτή η ίδια όρισε ».

Τον πληροφόρησε επίσης ότι η Επιτροπή όρισε τον ιατρό Graber, νευροψυχίατρο, ως « νέο ιατρό της ΑΔΑ ». Έτσι, ο ιατρός αυτός ήταν ο έβδομος που ορίστηκε για να εξετάσει τον προσφεύγοντα-ενάγοντα, η δε ενδεχόμενη έκθεσή του θα ήταν η τέταρτη.

- 30 Ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος διαμαρτυρήθηκε πολύ έντονα στις 5 Ιανουαρίου 1989· στις 2 Φεβρουαρίου 1989 ο Reynier ειδοποίησε τον δικηγόρο του προσφεύγοντος-ενάγοντος ότι, αν επέμενε να αρνείται αυτή τη νέα εξέταση, η ΑΔΑ θα ήταν υποχρεωμένη να

« λάβει απόφαση βάσει μόνο των στοιχείων που διαθέτει και, κατόπιν αυτού, να καταλήξει στην απόρριψη της αιτήσεως που υπέβαλε ο Plug ».

- 31 Με επιστολή της 22ας Φεβρουαρίου 1989 ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος επισήμανε στον Reynier ότι ο ιατρός Leuenberger είχε εκπληρώσει την αποστολή του με ακρίβεια και πληρότητα και ότι η μόνη αρμόδια αρχή για να κρίνει την έκθεση πραγματογνωμοσύνης που κατάρτισε ο γιατρός αυτός δεν ήταν η Επιτροπή, αλλά η επιτροπή αναπηρίας που είχε εκδώσει πρώτο πόρισμα στις 8 Νοεμβρίου 1984.

- 32 Με επιστολή της 22ας Φεβρουαρίου 1989 που έστειλε στον ιατρό προϊστάμενο της ιατρικής υπηρεσίας της Επιτροπής, ο προσφεύγων-ενάγων δήλωσε ότι η νέα αυτή αμφισβήτηση της διαδικασίας που κινήθηκε πριν από πέντε έτη είχε διαταράξει βαθιά την κατάσταση της υγείας του, ότι αμφισβητούσε « τη νομιμότητα, την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του ορισμού νέου ιατρού από την ΑΔΑ » για να προβεί σε νέα νευροψυχιατρική εξέταση και ότι ηρνείτο να υποβληθεί σε νέα εξέταση. Προσέθεσε

ότι είχε αποδείξει την επιθυμία του να συνεργαστεί και τον σεβασμό του στις αποφάσεις της ΑΔΑ, παρά τις αμφιβολίες του για τη νομιμότητα ορισμένων από αυτές, αλλά ότι δεν ήταν πλέον δυνατό να γίνει δεκτό ότι καταχράστηκε κατά τέτοιο τρόπο την ΑΔΑ ένας υπάλληλος αποφασισμένος να εμποδίσει το κλείσιμο της διαδικασίας.

- 33 Στις 28 Φεβρουαρίου 1989 ο Reynier έστειλε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα το σχέδιο αποφάσεως που προβλέπει το άρθρο 21 της κανονιστικής ρυθμίσεως, που είχε ως εξής:

« Η επίμονη άρνηση να υποβληθείτε σε νέα εξέταση, που μόνον αυτή θα επέτρεπε στην Επιτροπή να κρίνει το αίτημά σας, με υποχρεώνει να το απορρίψω (...) Εντός προθεσμίας 60 ημερών και αν δεν έχετε καταθέσει καμιά αίτηση γνωμοδότησεως της υγειονομικής επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 23 της κανονιστικής αυτής ρυθμίσεως, η παρούσα πρέπει να θεωρηθεί ως οριστική απόφαση. »

- 34 Με επιστολή της 22ας Μαρτίου 1989 ο προσφεύγων-ενάγων συμφώνησε να συγκληθεί επειγόντως η επιτροπή αναπηρίας που είχε ήδη γνωματεύσει στις 8 Νοεμβρίου 1984. Ζήτησε να διαβιβαστούν στην εν λόγω επιτροπή, « εκτός από τον πλήρη ιατρικό φάκελο (όπου και η γνωμάτευση του ιατρού R. Leuenberger), κάθε στοιχείο, αλληλογραφία και νομοθετικές διατάξεις ή διατάξεις του ΚΥΚ που μπορούν να τη διαφωτίσουν επί της αποστολής της ».

- 35 Η πρόταση αυτή απορρίφθηκε στις 6 Απριλίου 1989 από τον Reynier με το αιτιολογικό ότι:

« Η υγειονομική επιτροπή ενώπιον της οποίας μπορείτε να προσφύγετε κατά του προαναφερθέντος σχεδίου μου είναι εκείνη που προβλέπει το άρθρο 23 του κανονισμού εκτελέσεως του άρθρου 73 του ΚΥΚ και όχι η επιτροπή που είναι επιφορτισμένη να κρίνει την περίπτωσή σας στο πλαίσιο του άρθρου 78 του ΚΥΚ. »

36 Ο προσφεύγων-ενάγων απευθύνθηκε εκ νέου στις 15 Απριλίου 1989 στον Reynier ζητώντας του να « συγκαλέσει την επιτροπή αναπηρίας για να κρίνει επί της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ της επαγγελματικής ασθένειας και της αναγνωρισμένης ολικής μόνιμης αναπηρίας ».

37 Στις 25 Απριλίου 1989 η Επιτροπή, με την υπογραφή του Reynier, ανήγγειλε το κλείσιμο του φακέλου του προσφεύγοντος-ενάγοντος κατά το άρθρο 73 αν αυτός δεν ανακοίνωνε πριν από τις 15 Μαΐου 1989 το όνομα του ιατρού που θα εκπροσωπούσε τα συμφέροντά του στην υγειονομική επιτροπή που προβλέπει το άρθρο 23 της κανονιστικής ρυθμίσεως. Προσέθετε δε ότι:

« Αυτό που μου απομένει επομένως είναι να ανακοινώσω στην επιτροπή αναπηρίας τα αποτελέσματα της διαδικασίας που κινήθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 73, έστω και αν η Επιτροπή δεν μπόρεσε να κρίνει επί της αιτήσεώς σας. Απόκειται σ' αυτήν να ανεύρει τα στοιχεία που θα κρίνει χρήσιμα για την εκπλήρωση της αποστολής της. »

38 Στις 9 Μαΐου 1989 ο προσφεύγων-ενάγων απευθύνθηκε και πάλι στον Reynier, καλώντας τον για τελευταία φορά να μην προσπαθεί να παρατείνει αλυσιτελώς τη διαδικασία με τη σύγκληση της υγειονομικής επιτροπής του άρθρου 23 της κανονιστικής ρυθμίσεως.

39 Με επιστολή της 17ης Μαΐου 1989, η οποία πρωτοκολλήθηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις 18 Μαΐου, ο προσφεύγων-ενάγων άσκησε ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ κατά της αποφάσεως της 25ης Απριλίου 1985, με την οποία η Επιτροπή απέρριψε την αίτησή του της 1ης Φεβρουαρίου 1984 περί αναγνωρίσεως επαγγελματικής ασθένειας κατά το άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ. Στην ένσταση αυτή τόνιζε τη ζημία την οποία υπέστη από τη σοβαρή επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας του που οφειλόταν στο σωρευτικό αποτέλεσμα της βραδύτητας και των αναβολών της Επιτροπής.

- 40 Η επιτροπή αναπηρίας, συγκείμενη από τον ιατρό Hoffmann, τον καθηγητή Garrone και τον ιατρό Vonlanthen, δηλαδή από τα ίδια μέλη όπως και η επιτροπή αναπηρίας που είχε γνωματεύσει στις 8 Νοεμβρίου 1984, πλην του ιατρού Hoffmann που αντικατέστησε τον ιατρό Semiller, ο οποίος είχε εν τω μεταξύ αποβιώσει, συνήλθε στις 12 και 13 Σεπτεμβρίου 1989. Μετά τη συνεδρίαση αυτή εξέδωσε την εξής άνευ ημερομηνίας γνωμάτευση:

« Αφού έλαβε γνώση της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης του ιατρού R. Leuenberger, αφού προέβη σε ψυχολογική εξέταση του Plug, αφού εξετάσε όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον ιατρικό φάκελο του ενδιαφερομένου, και υπό την επιφύλαξη της γνωματεύσεως ενδεχομένης υγειονομικής επιτροπής που θα κρίνει βάσει του άρθρου 21 της κανονιστικής ρυθμίσεως για την κάλυψη των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθενείας των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η επιτροπή αναπηρίας εκτιμά ότι συνεχίζεται η μόνιμη αναπηρία του Plug που θεωρείται ολική, αλλά ότι δεν έχει επαρκώς αποδειχθεί ότι υφίσταται ουσιώδης ή καθοριστική αιτιώδης σχέση μεταξύ των καθηκόντων που ασκούσε ο Onno Plug στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της αναπηρίας του. »

- 41 Η ένσταση του προσφεύγοντος-ενάγοντος της 17ης Μαΐου 1989 δεν έτυχε απαντήσεως από την ΑΔΑ εντός της προθεσμίας των τεσσάρων μηνών που προβλέπει το άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και επομένως αποτέλεσε αντικείμενο σιωπηρής απορριπτικής αποφάσεως που επήλθε στις 18 Σεπτεμβρίου 1989.

Διαδικασία

- 42 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Δεκεμβρίου 1989, ο Plug άσκησε την παρούσα προσφυγή-αγωγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-165/89.
- 43 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

- 44 Η προφορική διαδικασία διεξήχθη στις 28 Μαΐου 1991. Το Πρωτοδικείο άκουσε τους εκπροσώπους των διαδίκων που αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που τους τέθηκαν.
- 45 Ο προσφεύγων-ενάγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- 1) να κρίνει την προσφυγή-αγωγή παραδεκτή και βάσιμη·
  - 2) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής, που φέρει την υπογραφή του Reynier, της 25ης Απριλίου 1989, με την οποία έκλεισε ο φάκελος σχετικά με την αίτηση αναγνώρισεως επαγγελματικής ασθένειας στον προσφεύγοντα-ενάγοντα·
  - 3) να του επιδικαστεί, προς αποκατάσταση της υλικής ζημίας και προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη, το ισόποσο μισθών πέντε ετών υπολογιζόμενο την ημέρα που θα εκδοθεί η απόφαση·
  - 4) να καταδικάσει την καθής-εναγομένη στα δικαστικά έξοδα.
- 46 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- 1) να κρίνει την προσφυγή-αγωγή απαράδεκτη ή τουλάχιστον αβάσιμη·
- 29 να καταδικάσει τον προσφεύγοντα-ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 47 Για να στηρίξει την αγωγή του αποζημιώσεως ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος υπέβαλε στο Πρωτοδικείο στις 10 Ιουλίου 1990 ιατρική γνωμάτευση που

καταρτίστηκε στις 14 Μαρτίου 1990 από τον ιατρό Stucki, ειδικό ψυχίατρο στη Γενεύη, με την οποία ο εν λόγω ιατρός διαπίστωνε « το επιβλαβές και παθογόνο αποτέλεσμα της παρατάσεως της διαδικασίας επί της φυσικής και ψυχικής υγείας του ασθενούς. Νέες εξετάσεις και καθυστερήσεις στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας επάγονται κατά τη γνώμη μου κίνδυνο ζωής για τον Plug ».

- 48 Κατόπιν αιτήσεως του Πρωτοδικείου, η καθής-εναγομένη κατέθεσε στις 6 Ιουνίου 1991 συγκεφαλαιωτικό σημείωμα για την υπηρεσιακή και επαγγελματική κατάσταση του Plug, που αναφέρεται στην 8η Αυγούστου 1984, τη γνωμάτευση του ιατρού Grandchamp που απηύθυνε στις 28 Απριλίου 1985 στον ιατρό Simons, τη γνωμάτευση του ιατρού Vonlanthen που απηύθυνε στις 22 Ιανουαρίου 1986 στον ιατρό Simons, την επιστολή της 22ας Δεκεμβρίου 1987 που έστειλε ο ιατρός Simons στον ιατρό Leuenberger και αντίγραφο της εντολής που έδωσε σ' αυτόν ο ιατρός Simons.

Επί του παραδεκτού

- 49 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφυγή-αγωγή ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 1989 για να μη δοθεί συνέχεια στην αίτηση αναγνώρισεως στον προσφεύγοντα-ενάγοντα επαγγελματικής ασθενείας καθώς και την επιδίκαση αποζημιώσεως προς αποκατάσταση της υλικής ζημίας και προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που θεωρεί ότι υπέστη. Παρατηρεί ότι η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989, κατά το πρώτο σκέλος της, ελήφθη κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως και απορρίπτει οριστικά την αίτηση του προσφεύγοντος-ενάγοντος περί αναγνώρισεως επαγγελματικής ασθενείας κατά το άρθρο 73 του ΚΥΚ, επειδή ο προσφεύγων-ενάγων δεν θεώρησε χρήσιμο να ζητήσει τη σύγκληση της υγειονομικής επιτροπής όπως του επέτρεπε το άρθρο 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως. Η Επιτροπή θεωρεί παραδεκτή την προσφυγή-αγωγή κατά το μέρος που στρέφεται κατ' αυτού του σκέλους της αποφάσεως, δηλαδή του να μη δοθεί συνέχεια στην αίτηση περί αναγνώρισεως επαγγελματικής ασθενείας υπό το πρίσμα του άρθρου 73 του ΚΥΚ.
- 50 Η Επιτροπή υπογραμμίζει όμως ότι η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989, κατά το δεύτερο σκέλος της, προβλέπει την κοινοποίηση στην Επιτροπή αναπηρίας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας που κινήθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 73. Η κοινοποίηση αυτή έχει ως σκοπό να μπορέσει η επιτροπή αναπηρίας να αποσπάσει από τα αποτελέσματα αυτά τα στοιχεία που θα έκρινε χρήσιμα για την εκπλήρωση της αποστολής της στο πλαίσιο του άρθρου 78 του ΚΥΚ. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989, κατά το δεύτερο σκέλος της, αποτελεί απλή προπαρασκευαστική πράξη που δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδι-

κείου και η διαβίβαση των στοιχείων στην επιτροπή αναπηρίας παραπέμπει αναγκαστικά σε μεταγενέστερη εκτελεστή πράξη προερχόμενη από την ΑΔΑ. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσφυγή-αγωγή είναι απαράδεκτη κατά το μέτρο που ζητεί να ερευνηθεί η διοίκηση την αίτηση αυξημένης συντάξεως λόγω αναπηρίας που προέρχεται από επαγγελματική ασθένεια, σύμφωνα με το άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο του ΚΥΚ. Πράγματι, καμιά βλαπτική για τον προσφεύγοντα-ενάγοντα πράξη δεν εκδόθηκε σχετικά ούτε, πολύ περισσότερο, αποτέλεσε αντικείμενο ενστάσεως κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και εντός της προβλεπομένης από τη διάταξη αυτή προθεσμίας.

- 51 Ο προσφεύγων-ενάγων αντιτείνει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να προβάλλει αυτή την ένσταση μερικού απαραδέκτου που προκύπτει από τον προσανατολισμό που έδωσε η ίδια εκουσίως και παρανόμως στον φάκελο αυτό ήδη από την αρχή και ο οποίος αποβλέπει στην εξάρτηση της κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 78 του ΚΥΚ από την προηγούμενη εξάντληση της διαδικασίας του άρθρου 73. Ο προσφεύγων-ενάγων, αναφερόμενος στον κανόνα « *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* », θεωρεί ότι, κατά το μέτρο που η Επιτροπή είναι υπεύθυνη γι' αυτή τη σύγχυση, δεν μπορεί να επικαλεστεί το δικό της πταίσμα για να προβάλλει ένσταση απαραδέκτου, η οποία στηρίζεται ακριβώς στον λόγο ότι η ληφθείσα απόφαση αποτελεί απλώς προηγούμενη ή προπαρασκευαστική πράξη της εκπληρώσεως του έργου της επιτροπής αναπηρίας δυνάμει του άρθρου 78 του ΚΥΚ. Η προσφυγή-αγωγή πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι στρέφεται παραδεκτώς κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως τόσο κατά το μέρος που κλείνει τον φάκελο υπό το πρίσμα του άρθρου 73 του ΚΥΚ — όπως θέλησε η Επιτροπή — όσο και κατά το μέρος που δεν δέχθηκε, κατόπιν πολλαπλών πλημμελειών της Επιτροπής, την αίτηση που υπέβαλε ο προσφεύγων-ενάγων δυνάμει του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ.
- 52 Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι το παραδεκτό της προσφυγής-αγωγής πρέπει να κριθεί υπό το φως του περιεχομένου της αιτήσεως της 1ης Φεβρουαρίου 1984 και της ενστάσεως της 17ης Μαΐου 1989. Η τελευταία στρέφεται κατά της αποφάσεως της 25ης Απριλίου 1989 για την οποία παραπονείται ότι αρνήθηκε, ύστερα από πέντε έτη διαδικασίας, να αναγνωρίσει ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος-ενάγοντος οφείλεται σε επαγγελματική ασθένεια.
- 53 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η απάντηση στο ζήτημα αν η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989 αποτελεί, τουλάχιστον μερικώς, προπαρασκευαστική πράξη μη δεκτική, ως τούτη, προσφυγής, εξαρτάται από την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ζήτημα ουσίας που θέτει η παρούσα διαφορά. Πρόκειται πράγματι για το αν η Επιτροπή,

αρνούμενη να ερευνήσει τον φάκελο του προσφεύγοντος-ενάγοντος υπό το πρίσμα του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ εφόσον δεν εξαντλήθηκε η διαδικασία του άρθρου 73 — διαδικασία που στην προκειμένη περίπτωση διήρκεσε πέντε έτη —, ενήργησε ή μη σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΥΚ. Η έρευνα του παραδεκτού της προσφυγής-αγωγής συνδέεται έτσι αρρήκτως με την έρευνα των ζητημάτων ουσίας που ανακύπτουν.

Επί της ουσίας

Επί του ακυρωτικού αιτήματος

- 54 Για να στηρίξει το ακυρωτικό του αίτημα ο προσφεύγων-ενάγων προβάλλει πολλούς λόγους οι οποίοι αναφέρονται, αφενός μεν, στη νομιμότητα της διαδικασίας εξακριβώσεως της προελεύσεως της μόνιμης ολικής αναπηρίας από την οποία πάσχει:

— παράβαση του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ·

— παράβαση του παραρτήματος II, τμήμα 4, του ΚΥΚ·

αφετέρου δε, στη νομιμότητα της διαδικασίας που ακολούθησε η Επιτροπή στο πλαίσιο του άρθρου 73 του ΚΥΚ:

— παράβαση του άρθρου 73, παράγραφος 2, του ΚΥΚ·

— παράβαση των άρθρων 12 και 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως·

τέλος δε, δύο λόγους που αφορούν τις δύο διαδικασίες:

— κατάχρηση εξουσίας·

— παραβίαση των γενικών αρχών της καλής διαχειρίσεως και της χρηστής διοικήσεως.

- 55 Πριν ερευνηθεί η επιχειρηματολογία που αναπτύσσουν οι διάδικοι, πρέπει να υπομνηστούν οι διατάξεις που αποτελούν το γενικό νομικό πλαίσιο της παρούσας διαφοράς.
- 56 Το άρθρο 73 του ΚΥΚ, το οποίο εφαρμόζεται κατ' αναλογία και στους εκτάκτους υπαλλήλους δυνάμει του άρθρου 28, πρώτο εδάφιο, του καθεστώτος, και το άρθρο 78 του ΚΥΚ, οι ουσιώδεις διατάξεις του οποίου επαναλαμβάνονται επί λέξει στο άρθρο 33, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς και στηρίζονται σε διαφορετικές έννοιες. Το άρθρο 73 υπάγεται στο κεφάλαιο II του τίτλου V του ΚΥΚ και παρέχει στον υπάλληλο, από την ημέρα της αναλήψεως υπηρεσίας του, κάλυψη « κατά των κινδύνων επαγγελματικής ασθένειας και των κινδύνων ατυχήματος »· προβλέπει ορισμένες παροχές σε περίπτωση θανάτου, σε περίπτωση ολικής μόνιμης αναπηρίας και σε περίπτωση μερικής μόνιμης αναπηρίας που οφείλονται σε ατύχημα ή σε επαγγελματική ασθένεια. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής αυτού του άρθρου καθορίζονται από την κανονιστική ρύθμιση, η οποία στο άρθρο 12 καθιερώνει διάκριση όσον αφορά τις παροχές μεταξύ μεν των περιπτώσεων ολικής μόνιμης αναπηρίας, αφετέρου δε των περιπτώσεων μερικής μόνιμης αναπηρίας. Η διαδικασία διαπιστώσεως μόνιμης αναπηρίας είναι η ίδια σε όλες τις περιπτώσεις και προβλέπεται από τα άρθρα 16 έως 25 της προαναφερθείσας κανονιστικής ρυθμίσεως. Το άρθρο 25 ορίζει ότι η αναγνώριση ολικής ή μερικής μόνιμης αναπηρίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 73 του ΚΥΚ και της κανονιστικής ρυθμίσεως, δεν προδικάζει κατά κανένα τρόπο την εφαρμογή του άρθρου 78 του ΚΥΚ και αντιστρόφως.
- 57 Το άρθρο 78 του ΚΥΚ περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 3 (« Συντάξεις ») του τίτλου V του ΚΥΚ. Αφορά τις συντάξεις και προβλέπει ότι ο υπάλληλος έχει δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας « αν υποστεί μόνιμη αναπηρία, θεωρούμενη ως ολική και η οποία τον θέτει σε αδυναμία εκτελέσεως των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε εργασία της σταδιοδρομίας του ». Η σύνταξη αναπηρίας που προβλέπει αυτό το άρθρο χορηγείται επομένως μόνο σε περίπτωση μόνιμης και ολικής ανικανότητας προς εργασία. Όταν η αναπηρία προέρχεται από επαγγελματική ασθένεια, το ποσοστό της συντάξεως καθορίζεται στο 70 % του βασικού μισθού του υπαλλήλου. Το άρθρο 78 παραπέμπει στο παράρτημα VIII του ΚΥΚ (« Συνταξιοδοτικό καθεστώς »), ειδικότερα δε στα άρθρα 13 έως 16 για τον καθορισμό των προϋποθέσεων αναγνώρισεως συντάξεως αναπηρίας. Κατά το άρθρο 13, η επιτροπή αναπηρίας είναι αρμόδια να κρίνει αν ο υπάλληλος έχει προσβληθεί από μόνιμη αναπηρία που θεωρείται ολική και η οποία τον καθιστά ανίκανο να ασκήσει τα καθήκοντα που αντιστοιχούν σε μια θέση της σταδιοδρομίας του.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ

- 58 Ο προσφεύγων-ενάγων ισχυρίζεται ότι ήδη από τον Ιανουάριο/Φεβρουάριο του 1984 υπέβαλε αίτηση περί θέσεώς του σε κατάσταση αναπηρίας οφειλομένης σε επαγγελματική ασθένεια, όπως ορίζεται στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ και ότι, κατά συνέπεια, η παρούσα διαφορά περιλαμβάνεται στο πλαίσιο των διατάξεων σχετικά με το καθεστώς συντάξεων, το οποίο διέπεται από το κεφάλαιο ΙΙΙ του τίτλου V του ΚΥΚ. Κατά τη γνώμη του, από το άρθρο 25 της κανονιστικής ρυθμίσεως και από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 12 Ιανουαρίου 1983, 257/81, Κ. κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1983, σ. 1), προκύπτει ότι τόσο η διαπίστωση της μόνιμης και ολικής αναπηρίας που θέτει τον υπάλληλο σε αδυναμία ασκήσεως των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του, όσο και η διαπίστωση της αιτίας της αναπηρίας αυτής πρέπει να γίνονται όχι σύμφωνα με την κανονιστική ρύθμιση, αλλά σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία που προβλέπει η νομοθεσία περί συντάξεων, δηλαδή το άρθρο 13 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, που καθιστά αποκλειστικά αρμοδία για την περίπτωση αυτή την επιτροπή αναπηρίας. Προβάλλει δε ότι, δεδομένου ότι η προαναφερθείσα απόφαση εκδόθηκε πριν ανοίξει ο φάκελός του περί θέσεώς του σε κατάσταση αναπηρίας, η Επιτροπή αβασίμως εξήρτησε την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, αφού εξαντλήθηκε προηγουμένως η διαδικασία του άρθρου 73 και δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, στηριζόταν σε προηγούμενη νόμιμη διοικητική πρακτική. Ο προσφεύγων-ενάγων καταλήγει ότι η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να θεωρηθεί παράνομη κατά το μέτρο που αποκλείει πεπλανημένα, ύστερα από μια πλημμελή διαδικασία, κάθε αναφορά στο άρθρο 78 του ΚΥΚ, αποβλέποντας μόνο στο να εξαντληθεί η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 73 του ΚΥΚ.
- 59 Ο προσφεύγων-ενάγων υποστηρίζει ότι η ΑΔΑ έπρεπε αφού διαπίστωσε, βάσει της γνωματεύσεως της επιτροπής αναπηρίας, ότι είχε προσβληθεί από μόνιμη ολική αναπηρία, να αποφασίσει το συντομότερο δυνατό αν μπορούσε να τύχει της αυξημένης συντάξεως που προβλέπει το άρθρο 78 του ΚΥΚ σε περίπτωση ολικής μόνιμης αναπηρίας επαγγελματικής προελεύσεως. Αρνηθείσα να το πράξει, η Επιτροπή, εκουσίως με δική της ενέργεια, περιέπλεξε και καθυστέρησε στο έσχατο δυνατό σημείο μια διαδικασία ήδη λεπτή και έτσι υπέπεσε σε πταίσμα που του προκάλεσε ζημία.
- 60 Η Επιτροπή προβαίνει καταρχάς σε διαφορετική εκτίμηση των γεγονότων απ' ό,τι ο προσφεύγων-ενάγων. Υπενθυμίζει ότι, με επιστολή της 15ης Μαρτίου 1984, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος διευκρίνισε ότι « η αίτηση στηρίζεται κυρίως στην αναγνώριση αναπηρίας λόγω επαγγελματικής ασθένειας, δηλαδή στο άρθρο 78,

δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ ». Κατ' αυτήν, από τη διατύπωση της επιστολής αυτής προκύπτει ότι η αίτηση δεν στηριζόταν αποκλειστικά στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο. Η Επιτροπή προσθέτει ότι κατόπιν αυτού έκρινε σκόπιμο να ερευνησει τον φάκελο στα πλαίσια της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 73 του ΚΥΚ και υπογραμμίζει ότι με έγγραφο της 24ης Φεβρουαρίου 1984 ο Morel πληροφόρησε τον προσφεύγοντα-ενάγοντα ότι « κατόπιν αιτήσεώς του η Επιτροπή κίνησε διαδικασία συγχρόνως βάσει του άρθρου 73 και του άρθρου 78 του ΚΥΚ ». Η Επιτροπή παρατηρεί επιπλέον ότι ο προσφεύγων-ενάγων, με επιστολή της 15ης Σεπτεμβρίου 1988 του δικηγόρου του προς τον Reynier, διέδρυσε μάλιστα ρητά την αίτησή του που ζητούσε να τύχει συντάξεως αναπηρίας υπολογιζομένης κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, ζητώντας και αποζημίωση δυνάμει του άρθρου 73 του ΚΥΚ.

- 61 Η Επιτροπή παρατηρεί περαιτέρω ότι το έγγραφο που έστειλε ο Morel στον προσφεύγοντα-ενάγοντα στις 13 Δεκεμβρίου 1984 τον ενημέρωσε σαφώς για την απόφαση εξαρτήσεως της εφαρμογής της διαδικασίας του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ από την προηγούμενη εξάντληση της διαδικασίας του άρθρου 73 του ΚΥΚ. Σημειώνει ότι ούτε αυτή η απόφαση ούτε η απόφαση που περιλαμβάνεται στο έγγραφο του Morel της 24ης Φεβρουαρίου 1984 περί ενώσεως των δύο διαδικασιών αποτέλεσαν αντικείμενο ενστάσεως από τον προσφεύγοντα-ενάγοντα κατά τους τύπους και τις προθεσμίες που προβλέπει το άρθρο 90 του ΚΥΚ, οπότε οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος-ενάγοντος κατά των αποφάσεων αυτών πρέπει να κριθούν απαράδεκτες.
- 62 Ενόψει αυτών των επιχειρημάτων, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι πρέπει καταρχάς να ερευνηθεί το περιεχόμενο της αρχικής αιτήσεως του προσφεύγοντος-ενάγοντος. Είναι μεν αληθές ότι η πρώτη επιστολή του προσφεύγοντος-ενάγοντος της 24ης Ιανουαρίου 1984 περιλαμβάνει « αίτηση θέσεως σε κατάσταση αναπηρίας σύμφωνα με το άρθρο 73 του ΚΥΚ λόγω επιδεινώσεως των παθήσεων από τις οποίες προσβλήθηκε κατά την άσκηση των καθηκόντων (του) και βάσει συμβάσεως με την Επιτροπή », πλην όμως στην επιστολή του της 1ης Φεβρουαρίου 1984 ο προσφεύγων-ενάγων διευκρίνισε, « προς άρση κάθε αμφιβολίας », ότι η αίτησή του της 24ης Ιανουαρίου 1984 « αφορούσε τη θέση του σε κατάσταση αναπηρίας κατόπιν επαγγελματικής ασθένειας όπως ορίζεται στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ ». Όσον αφορά το έγγραφο της 24ης Φεβρουαρίου 1984 του Morel, που προσκόμισε η Επιτροπή συνημμένο στο υπόμνημα αντικρούσεως, διαπιστώνεται ότι, αντίθετα από τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, το έγγραφο αυτό δεν αναφέρεται στο άρθρο 73 του ΚΥΚ· αντιθέτως μάλιστα ο Morel πληροφορούσε τον προσφεύγοντα-ενάγοντα ότι επρόκειτο να υποβάλει στην επιτροπή αναπηρίας την περίπτωση του και του ζητούσε να του γνωστοποιήσει το όνομα του ιατρού της επιλογής του για να μετάσχει στην επιτροπή αυτή.

- 63 Εξάλλου, η διατύπωση της επιστολής της 15ης Μαρτίου 1984, με την οποία ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος διευκρίνισε ότι « η αίτηση στηριζόταν κυρίως στην αναγνώριση αναπηρίας λόγω επαγγελματικής ασθενείας, δηλαδή στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ », δεν επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι η αίτηση δεν στηριζόταν αποκλειστικά στο άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ. Αντιθέτως, από την επιστολή αυτή προκύπτει ότι η αίτηση στηριζόταν ρητά σ' αυτή τη διάταξη και ότι ο προσφεύγων-ενάγων επέμενε « να τηρήσει η διαδικασία αυτόν τον προσανατολισμό ». Το γεγονός ότι τεσσεράμισι έτη μετά την κίνηση αυτής της διαδικασίας, αφού τρεις ιατρικές γνωματεύσεις είχαν καταλήξει στην ύπαρξη συναφείας μεταξύ της ασθενείας του προσφεύγοντος-ενάγοντος και της ασκήσεως των καθηκόντων του, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος-ενάγοντος ζήτησε, με επιστολή της 14ης Ιουνίου 1988, την οποία έστειλε στον Reynier — και όχι μόνο με επιστολή της 15ης Σεπτεμβρίου 1988, όπως ισχυρίζεται η καθής-εναγομένη —, να εκπληρώσει η Επιτροπή τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τον ΚΥΚ και την κανονιστική ρύθμιση έναντι του Plug και να του χορηγήσει, πέραν της συντάξεως αναπηρίας που προβλέπει το άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, κεφάλαιο υπολογιζόμενο κατά τους κανόνες που ορίζει το άρθρο 73 δεν μπορεί, σε καμιά περίπτωση, να τροποποιήσει τη φύση και το περιεχόμενο της αιτήσεως που κίνησε τη διαδικασία. Και αν ακόμα υποτεθεί ότι η επιστολή της 14ης Ιουνίου 1988 πρέπει να θεωρηθεί ως νέα αίτηση διευρύνουσα το αντικείμενο της πρώτης, μια τέτοια αίτηση ουδαμώς θα τροποποιούσε τη φύση της διαδικασίας ούτε και θα την υποκαθιστούσε. Πρέπει επομένως η επιστολή του προσφεύγοντος της 24ης Ιανουαρίου 1984 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιελάμβανε αίτηση αναγνώρισεως μόνιμης και ολικής αναπηρίας οφειλομένης στην άσκηση των καθηκόντων του.
- 64 Όσον αφορά το ζήτημα που ανακίνησε η Επιτροπή περί ελλείψεως διοικητικής ενστάσεως στρεφόμενης κατά των δύο εγγράφων της 24ης Φεβρουαρίου 1984 και της 13ης Δεκεμβρίου 1984 που έστειλε ο Morel στον προσφεύγοντα-ενάγοντα και με τα οποία τον πληροφορούσε για την απόφαση εξαρτήσεως της εφαρμογής του άρθρου 78 από την προηγούμενη εξάντληση της διαδικασίας του άρθρου 73, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σε κάθε περίπτωση, όπως διαπίστωσε ήδη το Πρωτοδικείο, το έγγραφο της 24ης Φεβρουαρίου 1984 δεν έχει το περιεχόμενο που επικαλείται η Επιτροπή.
- 65 Όσον αφορά το γεγονός ότι ο προσφεύγων-ενάγων δεν υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά του εγγράφου της 13ης Δεκεμβρίου 1984, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι σε μια διαδικασία αναγνώρισεως αναπηρίας που συντίθεται από περισσότερες ανεξάρτητες πράξεις, δεν μπορεί να απαιτηθεί από τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τόσες ενστάσεις όσες πράξεις, ικανές να του προξενήσουν βλάβη, περιλαμβάνει η διαδικασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1966, Alfieri κατά Κοινοβουλίου, 3/66, Rec. 1966, σ. 633, 648). Ενόψει της συναφείας των διαφόρων πράξεων που συν-

θέτουν αυτή τη διαδικασία, το γεγονός ότι δεν ασκήθηκε ένσταση κατά μιας εξ αυτών δεν μπορεί να εμποδίσει τον προσφεύγοντα-ενάγοντα να προβάλει την παρανομία μεταγενεστέρων πράξεων με τις οποίες συνδέεται στενά.

- 66 Όσον αφορά το ζήτημα αν η ενέργεια της Επιτροπής να εξαρτήσει την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 78 από την προηγούμενη εξάντληση της διαδικασίας του άρθρου 73 ήταν σύμφωνη με τις ισχύουσες διατάξεις του ΚΥΚ, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο επανειλημμένως, η σύγκριση των άρθρων 73 και 78 εμφανίζει ότι οι παροχές που προβλέπονται από τις δύο αυτές διατάξεις είναι διαφορετικές και ανεξάρτητες η μία από την άλλη, έστω και αν μπορούν να σωρευθούν. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από το άρθρο 25 της κανονιστικής ρυθμίσεως, η οποία προβλέπει ότι η αναγνώριση δυνάμει του άρθρου 73 μόνιμης αναπηρίας, ακόμη και ολικής, « δεν προδικάζει κατά κανένα τρόπο την εφαρμογή του άρθρου 78 του ΚΥΚ και αντιστρόφως ». Από αυτό προκύπτει ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές διαδικασίες που μπορούν να θεμελιώσουν χωριστές αποφάσεις, ανεξάρτητες η μία από την άλλη (αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1981, 731/79, Β. κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1981, σ. 107, σκέψη 9, και της 12ης Ιανουαρίου 1983, Κ. κατά Συμβουλίου, που αναφέρθηκε πιο πάνω, σκέψη 10). Από αυτό προκύπτει επίσης ότι τόσο η διαπίστωση μόνιμης και ολικής αναπηρίας που θέτει τον υπάλληλο σε αδυναμία ασκήσεως καθηκόντων αντίστοιχων σε θέση της σταδιοδρομίας του όσο και η διαπίστωση της αιτίας αυτής της αναπηρίας πρέπει να γίνουν όχι σύμφωνα με την κανονιστική ρύθμιση, αλλά σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία που προβλέπει η νομοθεσία περί συντάξεων, στη συγκεκριμένη περίπτωση το παράρτημα VIII του ΚΥΚ. Το άρθρο 13 του εν λόγω παραρτήματος δείχνει σαφώς ότι η επιτροπή αναπηρίας είναι αρμόδια για να προβεί στις εν λόγω διαπιστώσεις (προαναφερθείσα απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 1983, Κ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 11).

- 67 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι, εξαρτώντας την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ από την προηγούμενη εξάντληση της διαδικασίας του άρθρου 73, ενώ ο προσφεύγων-ενάγων είχε ζητήσει να διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, ότι η αναπηρία του οφειλόταν στην άσκηση των καθηκόντων του, η Επιτροπή παρέβη τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου 78. Η πρώτη επιτροπή αναπηρίας, η οποία συνήλθε τον Νοέμβριο του 1984, έπρεπε να αποφανθεί για την αιτία της αναπηρίας του προσφεύγοντος-ενάγοντος. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων-ενάγων ανέχθηκε υπομονετικά και χάριν συνεργασίας την εσφαλμένη ενέργεια της Επιτροπής επί πέντε έτη δεν μπορεί να αλλάξει αυτή την κρίση.

68 Κατόπιν αυτών, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως των διατάξεων του παραρτήματος II του ΚΥΚ

69 Ο λόγος αυτός χωρίζεται σε δύο σκέλη. Στο πρώτο σκέλος ο προσφεύγων-ενάγων υπενθυμίζει ότι το άρθρο 9 του παραρτήματος II του ΚΥΚ ορίζει ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας διαβιβάζεται στην ΑΔΑ και στον ενδιαφερόμενο. Κατά τη γνώμη του, η διάταξη αυτή απαιτεί τη σύγχρονη διαβίβαση της γνωματεύσεως αυτής στα δύο μέρη από την επιτροπή αναπηρίας μετά το πέρας των συσκέψεών της. Κατά τη γνώμη του, δεν αμφισβητείται στην ιατρική δεοντολογία ότι κάθε απόφαση πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη και να κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο. Στην πρακτική που ακολουθεί η Επιτροπή, ο ενδιαφερόμενος παραλαμβάνει αντίγραφο ειδικού εντύπου όπου περιέχεται μόνο η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας, η οποία άλλωστε επαναλαμβάνεται ως έχει στην απόφαση της ΑΔΑ, χωρίς οποιαδήποτε αιτιολογία. Η πρακτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα να στερεί τον υπάλληλο από ένα ουσιώδες μέσο εκτιμήσεως ως προς τη βασιμότητα της αποφάσεως. Ο προσφεύγων-ενάγων υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να γίνει επίκληση του απορρήτου των συσκέψεων της επιτροπής αναπηρίας προς τον κανόνα της διαφάνειας μιας αποφάσεως που ελήφθη για έναν υπάλληλο. Θεωρεί ότι στην προαναφερθείσα υπόθεση Κ. κατά Συμβουλίου τα δύο μέρη διέθεταν τις γνωματεύσεις της επιτροπής αναπηρίας. Εν προκειμένω όμως οι δύο γνωματεύσεις της 8ης Νοεμβρίου 1984 και της 12ης Σεπτεμβρίου 1989 δεν του κοινοποιήθηκαν.

70 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού ο προσφεύγων-ενάγων αμφισβητεί τη νομιμότητα της γνωματεύσεως που εξέδωσε η επιτροπή αναπηρίας μετά τις συσκέψεις της 12ης και 13ης Σεπτεμβρίου 1989. Διερωτάται αν η επιτροπή αυτή αναπηρίας ήταν σαφώς ενήμερη της αποστολής της, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι εξέδωσε τη γνωμάτευσή της « με την επιφύλαξη της γνωματεύσεως ενδεχομένης υγειονομικής επιτροπής που θα κρίνει βάσει του άρθρου 21 της κανονιστικής ρυθμίσεως ». Ο προσφεύγων-ενάγων απορεί για το ότι μια αμιγώς ιατρική έκθεση περιλαμβάνει επιφύλαξη νομικής φύσεως που δεν θεωρεί αθώα, επειδή εντάσσεται στις παρεκτροπές και τα διαδικαστικά τεχνάσματα της Επιτροπής· δεδομένου ότι η υγειονομική επιτροπή δεν μπορεί να συγκληθεί, κατά το άρθρο 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως, παρά μόνο κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου και ποτέ κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, η επιφύλαξη που αφορά τη γνωμάτευση μιας ενδεχομένης υγειονομικής επιτροπής στερείται ερείσματος.

- 71 Ο προσφεύγων-ενάγων θεωρεί επιπλέον ότι, μετά την κατάρτιση της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης του ιατρού Leuenberger της 23ης Απριλίου 1988, που χαρακτήρισε την ασθένειά του επαγγελματική, η επιτροπή αναπηρίας είχε προφανώς την αποστολή να κρίνει βάσει της εκθέσεως αυτής μέσα στο ρητό πλαίσιο της εντολής βάσει της οποίας συστήθηκε. Δεδομένου ότι ο πραγματογνώμονας απάντησε στα συγκεκριμένα ερωτήματα που του έθετε η εντολή αυτή, η επιτροπή αναπηρίας έπρεπε να αποφανθεί αποκλειστικά επί των απαντήσεων που δόθηκαν στα ερωτήματα που αποτελούσαν το αντικείμενο της εντολής. Αμφιβάλλει και πάλι αν η εν λόγω επιτροπή αναπηρίας είχε επαρκώς διαφωτισθεί για την αποστολή της.
- 72 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η απόφαση την οποία επικρίνει ο προσφεύγων-ενάγων είναι στην πραγματικότητα η απόφαση που περιλαμβάνεται στο έγγραφο του Morel της 13ης Δεκεμβρίου 1984. Φρονεί ότι ο λόγος αυτός ακυρώσεως δεν είναι παραδεκτός αφού η προσφυγή-αγωγή στρέφεται κατά της αποφάσεως της 25ης Απριλίου 1989 και όχι κατά της αποφάσεως της 13ης Δεκεμβρίου 1984, την οποία δεν αμφισβήτησε εμπροθέσμως ο προσφεύγων-ενάγων και ότι έχασε πλέον την προθεσμία προσβολής της. Επιπλέον, η εν λόγω απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1984 δεν παραβιάζει το άρθρο 9 του παραρτήματος II του ΚΥΚ, διότι περιορίζεται στη γνωστοποίηση των προθέσεων της ΑΔΑ και θα ήταν ξένη προς τους κανόνες που θεσπίζει αυτή η διάταξη. Η Επιτροπή καταλήγει έτσι στο ότι ο λόγος αυτός δεν ανταποκρίνεται στα πράγματα.
- 73 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά την επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος-ενάγοντος, οι εκθέσεις στις οποίες έπρεπε να στηρίζονται, αν υποτεθεί ότι υφίστανται τέτοιες εκθέσεις, τα πορίσματα της επιτροπής αναπηρίας έπρεπε να του είχαν διαβιβαστεί. Το επιχείρημα αυτό είναι αβάσιμο κατά το μέτρο που το άρθρο 9 του παραρτήματος II του ΚΥΚ επιβάλλει μόνο τη διαβίβαση στην ΑΔΑ και στον ενδιαφερόμενο της γνωματεύσεως της επιτροπής αναπηρίας και όχι την ανακοίνωση του περιεχομένου των εργασιών της, οι οποίες είναι απόρρητες. Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση, είναι δεδομένο ότι οι γνωματεύσεις των δύο επιτροπών αναπηρίας διαβιβάστηκαν στον προσφεύγοντα-ενάγοντα.
- 74 Κατόπιν αυτών, η αιτίαση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

75 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου σχετικά με τη νομιμότητα της γνωματεύσεως της επιτροπής αναπηρίας κατόπιν των συσκέψεων της της 12ης και 13ης Σεπτεμβρίου 1989, πρέπει να υπομνηστεί ότι κατά πάγια νομολογία ο σκοπός των διατάξεων που αφορούν την υγειονομική επιτροπή και την επιτροπή αναπηρίας είναι να ανατεθεί σε ιατρούς εμπειρογνώμονες η οριστική εκτίμηση όλων των ζητημάτων ιατρικής φύσεως. Το Δικαστήριο συνήγαγε από αυτό ότι ο δικαστικός έλεγχος δεν μπορεί να επεκταθεί σε καθαυτό ιατρικές εκτιμήσεις, που πρέπει να θεωρούνται απρόσβλητες εφόσον τηρήθηκαν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Αντιθέτως, ο δικαστικός έλεγχος μπορεί να ασκηθεί ως προς τη νομιμότητα της συστάσεως και της λειτουργίας αυτών των επιτροπών (βλ. τις αποφάσεις της 21ης Μαΐου 1981, 156/80, Morbelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 1357, σκέψεις 18 και 20· της 29ης Νοεμβρίου 1984, 265/83, Suss κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 4029, σκέψη 11· της 19ης Ιανουαρίου 1988, 2/87, Biedermann κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1988, σ. 143, σκέψη 8· και της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-185/90 P, Gill κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-4779, σκέψη 24) καθώς και όσον αφορά τη νομιμότητα των γνωματεύσεων που εκδίδουν. Υπό το πρίσμα αυτό το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να εξετάσει αν η γνωμάτευση περιλαμβάνει αιτιολογία που να επιτρέπει να κριθούν οι σκέψεις επί των οποίων στηρίζονται τα πορίσματα που περιλαμβάνει (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιανουαρίου 1983, K. κατά Συμβουλίου, σκέψη 17) και αν συνέδεσε κατά τρόπο εύληπτο τις ιατρικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνει και τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η επιτροπή (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1987, 277/84, Jänsch κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4923, σκέψη 15).

76 Υπό το φως των αρχών αυτών πρέπει να εξεταστούν οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος-ενάγοντος κατά της γνωματεύσεως της επιτροπής αναπηρίας.

77 Πρέπει εκ προοιμίου να υπομνηστεί ότι οι δύο από τους τρεις ιατρούς που συνέθεταν την επιτροπή αναπηρίας, ο καθηγητής Garrone και ο ιατρός Vonlanthen, είχαν εκφραστεί προηγουμένως υπό την έννοια ότι η ασθένεια του προσφεύγοντος-ενάγοντος οφείλεται στα καθήκοντα που ασκούσε. Στο έγγραφό του της 20ής Αυγούστου 1983 (βλ. πιο πάνω, σκέψη 7), ο καθηγητής Garrone είπε, σχετικά με την ασθένεια του Plug, ότι:

« Ένας από τους σημαντικούς παράγοντες που προκάλεσαν (την κατάθλιψη) νομίζω ότι ανάγεται στην επαγγελματική θέση που βρισκόταν ήδη από το 1976 ο ασθενής. »

Όσον αφορά τη γνωμάτευση του ιατρού Vonlanthen της 22ας Ιανουαρίου 1986, που αναφέρεται εκτενώς πιο πάνω στη σκέψη 20, το συμπέρασμα είναι απολύτως σαφές:

« Δύο βαριές ασθένειες και ένα σοβαρό μειονέκτημα εξελίχθηκαν και επιδεινώθηκαν στον Plug κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και λόγω των συνθηκών ασκήσεως των καθηκόντων αυτών στην υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η σχέση φρονώ ότι είναι:

1. επιδεινώσεως για τον διαβήτη (ενδεχόμενη πρόωρη γένεση, ανεπαρκής θεραπεία),
2. αιτιώδης για την κατάθλιψη,
3. αιτιώδης για την αρθρίτιδα και τις κεφαλαλγίες. »

Τέλος, η έκθεση του ιατρού Grandchamp της 28ης Απριλίου 1985 κατέληξε επίσης στην ύπαρξη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της ασθένειας του προσφεύγοντος-ενάγοντος και των συνθηκών εργασίας του (βλ. πιο πάνω, σκέψη 19). Εξάλλου, και ο ιατρός Leuenberger αποφάνθηκε με τη γνωμάτευσή του, υπό το ίδιο πνεύμα (βλ. πιο πάνω, σκέψη 24).

- 78 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, αντιθέτως, ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας περιλαμβάνει απλώς και μόνον ότι « δεν αποδείχθηκε επαρκώς ότι υφίσταται ουσιώδης ή καθοριστική αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των καθηκόντων που ασκούσε ο Onno Plug στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της αναπηρίας του ». Το Πρωτοδικείο τονίζει ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας δεν περιλαμβάνει καμιά εξήγηση ως προς την καταφανή αντίφαση μεταξύ του πορίσματος της επιτροπής αναπηρίας, αφενός, και των πορισμάτων στα οποία κατέληξαν προηγουμένως οι δύο ιατροί που μετείχαν στην εν λόγω επιτροπή και των πορισμάτων που περιλαμβάνονται στις γνωματεύσεις του ιατρού Grandchamp και του ιατρού Leuenberger, αφετέρου.
- 79 Επιπλέον, η γνωμάτευση δεν περιλαμβάνει καμιά αιτιολογία που να επιτρέπει να κριθούν οι σκέψεις στις οποίες στηρίζονται αυτά τα πορίσματα και δεν περιλαμβάνει επίσης καμιά ιατρική διαπίστωση, πλην εκείνης σχετικά με την ύπαρξη μόνιμης αναπηρίας στον Plug. Η γνωμάτευση δεν συνδέει επομένως κατά τρόπο εύληπτο την ιατρική αυτή διαπίστωση και το πόρισμα στο οποίο κατέληξε η επιτροπή αναπηρίας,

δηλαδή ότι δεν υφίσταται καμία ουσιώδης ή καθοριστική αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των καθηκόντων που ασκούσε προηγουμένως ο Plug και της αναπηρίας του. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη και επάγεται την παρανομία της.

- 80 Όσον αφορά τη μνεία ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας εκδόθηκε « με την επιφύλαξη της γνωματεύσεως ενδεχόμενης υγειονομικής επιτροπής που θα κρίνει βάσει του άρθρου 21 της κανονιστικής ρυθμίσεως », το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι πρόκειται για επιφύλαξη νομικής φύσεως, που δεν έχει κανένα λόγο υπάρξεως σε ιατρική γνωμάτευση, και ότι η ύπαρξή της συνιστά αντικειμενική ένδειξη από την οποία μπορεί να συναχθεί ότι η επιτροπή αναπηρίας δεν είχε σαφώς ενημερωθεί για την αποστολή της στο πλαίσιο του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ.
- 81 Το Πρωτοδικείο τονίζει εξάλλου ότι, κατά τη διατύπωση της γνωματεύσεως, « δεν έχει επαρκώς αποδειχθεί ότι υφίσταται ουσιώδης ή καθοριστική αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των καθηκόντων που ασκούσε ο Onno Plug στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της αναπηρίας του ». Πρέπει να παρατηρηθεί σχετικά ότι καμία διάταξη του ΚΥΚ δεν απαιτεί την ύπαρξη, μεταξύ της διαπιστωθείσας αναπηρίας του ενδιαφερομένου και της ασκήσεως των καθηκόντων του, « ουσιώδους » ή « καθοριστικής » αιτιώδους συναφείας. Κατά την ερμηνεία που το Δικαστήριο έχει δώσει στις κρίσιμες διατάξεις του ΚΥΚ, πρέπει μόνο η παθολογική κατάσταση του ενδιαφερομένου να παρουσιάζει « επαρκώς άμεση σχέση » με τα καθήκοντα που ασκούσε (βλ. τις αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 1987, 76/84, Rieni κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 315, σκέψη 10, και της 12ης Ιανουαρίου 1983, Κ. κατά Επιτροπής, που αναφέρθηκε πιο πάνω, σκέψη 20). Αυτή η αναφορά σε μια « ουσιώδη » αιτιώδη σχέση αποτελεί, όπως και η προαναφερθείσα επιφύλαξη (βλ. πιο πάνω, σκέψη 80), αντικειμενικό κριτήριο, από το οποίο μπορεί να συναχθεί ότι η επιτροπή αναπηρίας δεν ήταν επαρκώς ενημερωμένη για την αποστολή της στο πλαίσιο του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ.
- 82 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας κατόπιν των συσκέψεων της 12ης και 13ης Σεπτεμβρίου 1989 πάσχει από ουσιώδη πλημμέλεια, κατά το μέτρο που δεν συνοδεύεται από την κατάλληλη αιτιολογία και

είναι εκδήλως πεπλανημένη κατά το μέτρο που εκδόθηκε βάσει πεπλανημένων νομικών αντιλήψεων.

- 83 Κατά συνέπεια, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός κατά το δεύτερο σκέλος του.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί καταχρήσεως εξουσίας

- 84 Ο προσφεύγων-ενάγων υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας επειδή δεν ενήργησε σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και με σεβασμό προς τα κείμενα. Οδηγήθηκε κυρίως — αν μη αποκλειστικά — από τη σκέψη να καθυστερήσει η διαδικασία και να στερηθεί ο προσφεύγων-ενάγων τα δικαιώματά του. Αρνήθηκε συστηματικά να συναγάγει τις συνέπειες των ιατρικών γνωματεύσεων που αναγνώριζαν στο πρόσωπο του προσφεύγοντος-ενάγοντος την ύπαρξη επαγγελματικής ασθενείας· εξέτρεψε τις διαδικασίες από το αντικείμενό τους και χρησιμοποίησε απρόσφορα και αντίθετα προς τη νομολογία του Δικαστηρίου επιχειρήματα με μοναδικό σκοπό να αποθαρρύνει τον προσφεύγοντα-ενάγοντα υποβάλλοντάς τον σε ιατρικές εξετάσεις τόσο πολλές και άχρηστες όσο και καθυστερημένες. Ειδικότερα, η Επιτροπή υποκατέστησε την αρμόδια υγειονομική αρχή για να απορρίψει τα πορίσματα του ιατρού Leuenberger, αφού αυτός τα είχε επιβεβαιώσει, και για να προβεί στον ορισμό νέου πραγματογνώμονα, παρόλο που διέθετε τότε όλα τα στοιχεία που της επέτρεπαν να κρίνει, όπως είχε την υποχρέωση από το άρθρο 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως.
- 85 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ο προσφεύγων-ενάγων υποστήριξε ότι η συμπεριφορά αυτή συνιστά καταστρατήγηση της διαδικασίας, διότι η διαδικασία παρατάθηκε υπερβολικά από την ίδια την Επιτροπή. Τονίζει ότι, πεντέμισι έτη αφότου εξέδωσε την πρώτη της γνωμάτευση, η ίδια επιτροπή αναπηρίας έκρινε για την ύπαρξη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της αναπηρίας του και των προηγουμένων του καθηκόντων, αποκλείοντας οποιαδήποτε αιτιώδη σχέση, ενώ μπορούσε να είχε λύσει αυτό το ζήτημα ήδη από την αρχή.

- 86 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος-ενάγοντος είναι και δυσάρεστοι και ανακριβείς και ότι ο προσφεύγων-ενάγων ούτε καν προσπαθεί να αποδείξει το υποστατό των αιτιάσεων που διατυπώνει με ένοχη ελαφρότητα. Κατά την Επιτροπή, ο λόγος αυτός ακυρώσεως δεν στηρίζεται στα πράγματα.
- 87 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος-ενάγοντος σχετικά με τη διάρκεια της διαδικασίας στηρίζονται σε πρόδηλα και αναμφισβήτητα περιστατικά. Πράγματι, από τις 24 Ιανουαρίου 1984, οπότε υπέβαλε την αίτησή του ο προσφεύγων-ενάγων, μέχρι τις 25 Απριλίου 1989, οπότε η Επιτροπή έλαβε την προσβαλλομένη απόφασή της, παρήλθαν περισσότερα από πέντε έτη.
- 88 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει επίσης ότι η Επιτροπή όρισε διαδοχικά τρεις ιατρούς πραγματογνώμονες, ζητώντας τους να καταρτίσουν έκθεση για την ασθένεια του προσφεύγοντος και για την αιτία της. Οι τρεις εκθέσεις — της 28ης Αυγούστου 1985 του ιατρού Grandchamp, της 22ας Ιανουαρίου 1986 του ιατρού Vonlanthen και της 22ας Απριλίου 1988 του ιατρού Leuenberger — κατέληξαν στην ύπαρξη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της ασθένειας του προσφεύγοντος-ενάγοντος και της ασκήσεως των καθηκόντων του. Είναι αληθές ότι, κατά το γράμμα του άρθρου 18 της κανονιστικής ρυθμίσεως, « η διοίκηση μπορεί να ζητήσει κάθε αναγκαία ιατρική πραγματογνωμοσύνη για την εφαρμογή της παρούσας ρυθμίσεως » και ότι, « σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας, η διοίκηση δεν δεσμεύεται από το πόρισμα του ιατρού που όρισε η ίδια: είναι ελεύθερη να ακολουθήσει ή μη τέτοια πορίσματα ή να ζητήσει συμπληρωματικές πραγματογνωμοσύνες » (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 29ης Νοεμβρίου 1984, Suss κατά Επιτροπής, που αναφέρθηκε πιο πάνω, σκέψη 18, και της 23ης Απριλίου 1986, 150/84, Bernardi κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1986, σ. 1375, σκέψη 35). Δεν μπορεί όμως να συναχθεί από τις προαναφερθείσες διατάξεις και τη νομολογία ότι η διοίκηση έχει δικαίωμα να ορίζει απεριόριστα νέους ιατρούς πραγματογνώμονες χωρίς να αιτιολογεί την απόφασή της, για τον μοναδικό λόγο ότι δεν συμφωνεί με τα πορίσματα της πραγματογνωμοσύνης. Από την άποψη αυτή το Πρωτοδικείο τονίζει ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε καμιά αιτιολογία για να δικαιολογήσει την άρνηση που εξέφρασε στις γνωματεύσεις του ιατρού Grandchamp και του ιατρού Vonlanthen.
- 89 Όσον αφορά την έκθεση του ιατρού Leuenberger, η Επιτροπή αρνήθηκε να τη λάβει υπόψη της για τον λόγο ότι ο πραγματογνώμονας αυτός είχε καθορίσει σε 100 % το ποσοστό αναπηρίας από το οποίο προσβλήθηκε ο προσφεύγων-ενάγων και ότι, ως εκ

τούτου, δεν τήρησε τις ισχύουσες επί του θέματος αυτού διατάξεις. Πρέπει σχετικά να επισημανθεί ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η έκθεση του ιατρού Leuenberger απαντούσε με τη μεγαλύτερη ακρίβεια στις ερωτήσεις που του είχαν τεθεί με την εντολή της 22ας Δεκεμβρίου 1987· ειδικότερα όσον αφορά το ποσοστό αναπηρίας του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ο ορισθείς πραγματογνώμονας κλήθηκε να αποφανθεί για τη « συνέχιση ή μη μόνιμης αναπηρίας οφειλόμενης στις συνθήκες εργασίας και, σε καταφατική περίπτωση, για τον καθορισμό του ποσοστού αυτής της αναπηρίας βάσει ή κατ' αναλογία με το συνημμένο πίνακα ». Η απάντηση του ιατρού Leuenberger δεν μπορούσε να είναι πιο σαφής:

« Ο Plug θα ήταν ασφαλώς ικανός να εργαστεί αν αποκαθίστατο στο σύνολο των προηγούμενων καθηκόντων ύστερα από μια περίοδο αναπροσαρμογής »

και ότι,

« στην περίπτωση που δεν θα γινόταν αυτό, φοβούμαι ότι ο Plug θα παραμείνει σ' αυτή την καταθλιπτική κατάσταση οφειλομένη σε αντίδραση κατά των συγκλονισμών του κατόπιν της αφαίρεσεως των αρμοδιοτήτων του, το δε ποσοστό ανικανότητάς του θα είναι τότε εκατό τοις εκατό. »

Η απάντηση του ιατρού Leuenberger είναι πολύ πιο ακριβής απ' ό,τι ήταν η ερώτηση που του είχε τεθεί. Η τελευταία αναμείγνυε κατά τρόπο ασυμβίβαστο προβλήματα που είχαν σχέση με τα άρθρα 73 και 78 του ΚΥΚ. Πράγματι, η μόνιμη αναπηρία που θέτει τον ενδιαφερόμενο σε αδυναμία ασκήσεως των καθηκόντων του, δηλαδή η ανικανότητα προς εργασία, διέπεται από το άρθρο 78, ενώ ο καθορισμός ποσοστού μερικής μόνιμης αναπηρίας, δηλαδή η προσβολή της σωματικής ακεραιότητας, διέπεται από το άρθρο 73. Ο ιατρός καθόρισε το ποσοστό ανικανότητας στηριζόμενος στη διαπίστωση ότι ο προσφεύγων-ενάγων έχει προσβληθεί από ολική μόνιμη αναπηρία που τον θέτει σε αδυναμία ασκήσεως των καθηκόντων, πράγμα που είχε ως συνέπεια το ποσοστό της ανικανότητας προς εργασία να είναι προφανώς 100 %. Σ' αυτή τη φάση της απαντήσεως, ο πραγματογνώμονας δεν αναφέρθηκε στην αναπηρία η οποία απορρέει από φυσικοψυχική βλάβη, που συνίσταται σε προσβολή της σωματικής ακεραιότητας, η οποία είναι ζημία που πρέπει να αποκατασταθεί δυνάμει του άρθρου 73 του ΚΥΚ. Στην απάντησή του επί του ερωτήματος σχετικά με την επιδίκαση αποζημιώσεως για κάθε βλάβη που, έστω και αν δεν επηρεάζει την ικανότητά του προς εργασία, συνιστά προσβολή στη φυσική ακεραιότητα του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ο ιατρός βεβαίωσε ότι δεν υπήρχε οργανική βλάβη, αλλά ψυχολογική πάθηση. Στην περίπτωση αυτή και ελλείψει λόγου δικαιολογούντος την προσφυγή σε άλλο πραγματογνώμονα,

η Επιτροπή έπρεπε να λάβει τότε την απόφαση που προβλέπει το άρθρο 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως.

- 90 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι από τη διατύπωση του σημειώματος που καταρτίστηκε στις 8 Αυγούστου 1984 για τον φάκελο IX2 (βλ. πιο πάνω, σκέψη 13) προκύπτει ότι ο αληθής λόγος για τον οποίο η Επιτροπή επέλεξε να ακολουθήσει την οδό που προβλέπει το άρθρο 73 ήταν να αποφύγει ενδεχόμενη παρέμβαση των ασφαλιστών στην περίπτωση που ο Plug ασκούσε αγωγή αποζημίωσης δυνάμει της διατάξεως αυτής και ότι η Επιτροπή δεν είχε καμιά αμφιβολία για το ότι ο προσφεύγων-ενάγων δεν ζητούσε παρά την ακριβή εφαρμογή του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ.
- 91 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η Επιτροπή έκαμε χρήση των εξουσιών της προς σκοπό διάφορο από εκείνο για τον οποίο της έχουν δοθεί και συνεπώς ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας.
- 92 Συνεπώς, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 73, παράγραφος 2, του ΚΥΚ

- 93 Ο προσφεύγων-ενάγων θεωρεί ότι, αποφασίζοντας την αναστολή της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 78 υπέρ της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 73 του ΚΥΚ, η Επιτροπή τον στέρησε από το δικαίωμα να ρυθμιστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα η αίτησή του για την αναγνώριση επαγγελματικής ασθένειας. Λόγω αυτής της απόφασεως η επιτροπή αναπηρίας δεν μπόρεσε να ασκήσει το έργο της, δηλαδή να κρίνει για την ύπαρξη τυχόν αιτιώδους συναφείας μεταξύ της μόνιμης και ολικής αναπηρίας από την οποία προσβλήθηκε ο προσφεύγων-ενάγων και της ασκήσεως των καθηκόντων του.
- 94 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η απόφαση κατά της οποίας στρέφεται ο παρών λόγος ακυρώσεως κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 13 Δεκεμβρίου 1984 και ότι είναι

ξένη προς την προσβαλλομένη πράξη. Η απόφαση αυτή είχε γίνει δεκτή από τον προσφεύγοντα-ενάγοντα ο οποίος δεν άσκησε ένσταση κατ' αυτής επί πέντε έτη. Η Επιτροπή θεωρεί συνεπώς ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος με την ίδια σκέψη που αναφέρει στην απάντησή επί του πρώτου λόγου.

- 95 Αρκεί σχετικά να υπομνηστεί ότι το Πρωτοδικείο, κατά την έρευνα του πρώτου λόγου ακυρώσεως τον οποίο έκρινε παραδεκτό, έκρινε ότι η Επιτροπή παρέβη τις ισχύουσες εν προκειμένω διατάξεις του ΚΥΚ, εξαρτώντας την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ από την προηγούμενη εξάντληση της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 73 του ΚΥΚ και οι εκτελεστικές του διατάξεις.
- 96 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 12 της κανονιστικής ρυθμίσεως

- 97 Ο προσφεύγων-ενάγων είναι της γνώμης ότι, για να απορριφθεί η έκθεση του ιατρού Leuenberger, η Επιτροπή ουδαμώς μπορούσε να αναφερθεί στον πίνακα που είναι συννημένος στην εν λόγω ρύθμιση, δηλαδή στον πίνακα των ποσοστών μερικής μόνιμης αναπηρίας, αφού είχε προσβληθεί από ολική μόνιμη αναπηρία, η ύπαρξη της οποίας είχε αναγνωριστεί με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1984 και της οποίας η επαγγελματική προέλευση είχε άλλωστε δεόντως αποδειχθεί από την ανεξάρτητη νευροψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη που έγινε στις 23 Απριλίου 1988. Προσθέτει δε ότι η εφαρμογή αυτού του πίνακα δικαιολογείται μόνο σε περίπτωση μερικής μόνιμης αναπηρίας του υπαλλήλου που οφείλεται σε ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια (άρθρο 12, παράγραφος 2, της ρύθμισης). Ο προσφεύγων-ενάγων διευκρινίζει περαιτέρω ότι, σύμφωνα με το άρθρο 12 της εν λόγω ρυθμίσεως, σε περίπτωση ολικής μόνιμης αναπηρίας, το κεφάλαιο που προβλέπεται στο άρθρο 73, παράγραφος 2, περίπτωση β, του ΚΥΚ καταβάλλεται στον ενδιαφερόμενο· σε περίπτωση μερικής μόνιμης αναπηρίας του καταβάλλεται το κεφάλαιο που καθορίζεται ανάλογα με τα ποσοστά που προβλέπονται από τον πίνακα αναπηρίας του παραρτήματος. Ο αποφασιστικός παράγων για τον υπολογισμό της αποζημιώσεως αναπηρίας ανάγεται επομένως στη μερική ή ολική φύση της διαπιστωθείσας μόνιμης αναπηρίας. Κακώς επομένως αναφέρθηκε η Επιτροπή στον πίνακα αυτό για να συναγάγει επιχείρημα που απέβλεπε στο να υποχρεώσει τον ιατρό Leuenberger να αναθεωρήσει τα πορίσματα της πραγματογνωμοσύνης του.

98 Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος, διότι η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989 για τον τερματισμό της διαδικασίας που κινήθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 73 του ΚΥΚ ουδόλως στηρίζεται στο άρθρο 12 της κανονιστικής ρυθμίσεως. Κατ' αυτήν, η απόφαση αυτή στηρίζεται στη διαπίστωση ότι ο προσφεύγων-ενάγων δεν της παρέσχε την ευχέρεια να αναγνωρίσει επαγγελματική προέλευση στην ασθένεια από την οποία προσβλήθηκε. Η Επιτροπή παρατηρεί ως εκ περισσού ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποθέτει ο προσφεύγων-ενάγων, λαμβάνοντας η επιτροπή αναπηρίας την απόφασή της της 13ης Δεκεμβρίου 1984, δεν έκρινε στο πλαίσιο του άρθρου 73 του ΚΥΚ. Περιορίστηκε να αναγνωρίσει ότι ο προσφεύγων-ενάγων έχει προσβληθεί όχι από αναπηρία, αλλά από ολική μόνιμη ανικανότητα. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι αποφάσεις σχετικά με τον καθορισμό του βαθμού μόνιμης αναπηρίας λαμβάνονται από την ΑΔΑ, σύμφωνα με τα άρθρα 19, 21 και 23 της κανονιστικής ρυθμίσεως.

99 Όπως έκρινε το Πρωτοδικείο προηγουμένως, η απάντηση που έδωσε ο ιατρός Leuenberger, με τη γνωμάτευσή του της 28ης Απριλίου 1988, ήταν σύμφωνη με το ερώτημα που του είχε τεθεί από την Επιτροπή, η οποία πρέπει να ερμηνευθεί ως αφορώσα στην ύπαρξη μόνιμης αναπηρίας του προσφεύγοντος-ενάγοντος οφειλόμενης στις συνθήκες υπό τις οποίες άσκησε τα καθήκοντά του. Η ίδια η Επιτροπή δημιούργησε τη σύγχυση αναμειγνύοντας, κακώς, τις παραπομπές στις διαδικασίες των άρθρων 73 και 78. Επιπλέον είναι φανερό ότι, για τον προσδιορισμό της προελεύσεως της αναπηρίας του προσφεύγοντος-ενάγοντος, δεν χρειαζόταν καμιά αναφορά στον πίνακα που είναι συνημμένος στην κανονιστική ρύθμιση και ο οποίος αφορά τις ζημίες που πρέπει να αποκατασταθούν δυνάμει του άρθρου 73. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή αβασίμως αναφέρθηκε στον εν λόγω πίνακα, όχι διότι ο προσφεύγων-ενάγων είχε προσβληθεί από ολική ανικανότητα όπως ισχυρίζεται, αλλά διότι ο πίνακας αυτός, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 2, της κανονιστικής ρυθμίσεως, έχει ως σκοπό να καθορίσει τον βαθμό μερικής μόνιμης αναπηρίας σε περίπτωση προσβολής της σωματικής ή φυσικής ακεραιότητας, που πρέπει να αποζημιωθεί δυνάμει του άρθρου 73, πράγμα που δεν συνέτρεχε στο πρόσωπο του προσφεύγοντος-ενάγοντος, σύμφωνα με τον ιατρό Leuenberger.

100 Συνεπώς αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 19 της κανονιστικής ρυθμίσεως

- 101 Κατά τον προσφεύγοντα-ενάγοντα, με την απόφασή της της 13ης Δεκεμβρίου 1984, η ΑΔΑ απέτρεψε την επιτροπή αναπηρίας από την έρευνα των αιτιών της ολικής μόνιμης αναπηρίας από την οποία προσβλήθηκε. Ο προσφεύγων-ενάγων παρατηρεί ότι η έκθεση πραγματογνωμοσύνης της 23ης Απριλίου 1988 έκλεισε την έρευνα που είχε κινήσει η διοίκηση από τις 12 Νοεμβρίου 1984, κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 της ρυθμίσεως καλύψεως « για τη συλλογή όλων των στοιχείων που επιτρέπουν να διαπιστωθεί η φύση της παθήσεως, η επαγγελματική της προέλευση καθώς και οι περιστάσεις υπό τις οποίες παρήχθη ». Ελλείψει αντίθετης ιατρικής γνωματεύσεως, η ΑΔΑ όφειλε, κατ' αυτόν, να καταστήσει ενεργά τα πορίσματα του πραγματογνώμονα ακολουθώντας τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 19 της ίδιας ρυθμίσεως. Υποστηρίζει ότι η διοίκηση δεν αμφισβήτησε την ύπαρξη αιτιώδους συναφείας, που αποτελούσε άλλωστε το αντικείμενο έρευνας που έγινε δυνάμει του άρθρου 77, παράγραφος 2, αλλά, με πρόφαση το ποσοστό αναπηρίας που έκανε δεκτό, ο πραγματογνώμονας απέφυγε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 19. Η μεταγενέστερη απόρριψη της γνωματεύσεως της 23ης Απριλίου 1988, καθώς και της αιτήσεως αναγνώρισεως επαγγελματικής ασθενείας της 24ης Ιανουαρίου 1984, αποδεικνύουν τον ίδιο ζήλο στέρσεως του προσφεύγοντος-ενάγοντος από τα δικαιώματα που έχει δυνάμει του ΚΥΚ και της ρυθμίσεως.
- 102 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεώς της, η ΑΔΑ έπρεπε να διαπιστώσει ότι ο ιατρός που είχε επιφορτιστεί από τον ιατρό τον οποίο είχε ορίσει το θεσμικό όργανο — ο ιατρός Leuenberger — να συντάξει, « στο πλαίσιο της εκτελέσεως των διατάξεων του άρθρου 73 του ΚΥΚ », « συγκεφαλαιωτική έκθεση επί της αιτιώδους συναφείας που μπορεί να υφίσταται μεταξύ της ασθενείας από την οποία πάσχει ο Plug και της ασκήσεως των καθηκόντων του » έκανε συλλογισμούς ασυμβίβαστους με την έννοια της αναπηρίας, όπως ορίζεται η έννοια αυτή στο άρθρο 73 του ΚΥΚ. Η Επιτροπή προσθέτει ότι ο παρών λόγος ακυρώσεως δεν διευκρινίζει κατά τι παρέβη η ΑΔΑ το άρθρο 19 της ρυθμίσεως. Λόγω δε αυτής της ανακρίβειας θεωρεί τον λόγο ακυρώσεως απαράδεκτο, αλλά και αβάσιμο κατά το μέτρο που δεν αποδείχθηκε ότι η ΑΔΑ υπερέβη τις εξουσίες που της έχει παράσχει το άρθρο 19.
- 103 Όπως έκρινε προηγουμένως το Πρωτοδικείο, το άρθρο 18 της κανονιστικής ρυθμίσεως δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει στη διοίκηση να ζητεί απεριόριστα ιατρικές εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης χωρίς πρόσφορη αιτιολογία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή, αφού ζήτησε τη σύνταξη τριών εκθέσεων ιατρικής

πραγματογνωμοσύνης και ελλείπει λόγων που να δικαιολογούν την προσφυγή σε άλλο πραγματογνώμονα, έπρεπε να λάβει την απόφαση που προβλέπει το άρθρο 19 της ρυθμίσεως καλύψεως, χωρίς να ζητήσει και πάλι νέα ιατρική πραγματογνωμοσύνη.

104 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι βάσιμος.

105 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει, χωρίς να χρειάζεται να ερευνηθεί ο τελευταίος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει ο προσφεύγων-ενάγων, ότι η απόφαση της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 1989, κατά το μέτρο που προβλέπει την κοινοποίηση στην επιτροπή αναπηρίας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας που κινήθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 73, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απλή προπαρασκευαστική πράξη και ότι, κατ' ακολουθία, η προσφυγή-αγωγή πρέπει να κριθεί ως πλήρως παραδεκτή. Προκύπτει επίσης ότι η εν λόγω απόφαση ελήφθη κατά παράβαση του άρθρου 73 του ΚΥΚ και των εκτελεστικών της διατάξεων που περιλαμβάνονται στην κανονιστική ρύθμιση, καθώς και των άρθρων 78 του ΚΥΚ και 13 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, και ότι επιπλέον εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας. Κατά συνέπεια, η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989 πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέρος που επιτρέπει μόνο προσφυγή στην υγειονομική επιτροπή που προβλέπουν τα άρθρα 19, 21 και 23 της κανονιστικής ρυθμίσεως, κατά το μέρος που αρνείται να συγκαλέσει αμέσως την επιτροπή αναπηρίας που προβλέπει το άρθρο 13 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ και κατά το μέρος που κλείνει τον φάκελο του προσφεύγοντος-ενάγοντος δυνάμει του άρθρου 73 του ΚΥΚ, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή δεν είχε την ευχέρεια να κρίνει επί της αιτήσεως του προσφεύγοντος-ενάγοντος.

Επί του αιτήματος αποζημιώσεως

Επί του παρανόμου της συμπεριφοράς της Επιτροπής

106 Κατά τη γνώμη του προσφεύγοντος-ενάγοντος, η Επιτροπή υπέπεσε σε περισσότερα πταίσματα που γεννούν την ευθύνη της. Ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, μη λαμβάνοντας υπόψη της την ανεξαρτησία που υφίσταται μεταξύ των διαδικασιών που προβλέπουν τα άρθρα 73 και 78 του ΚΥΚ καθώς και τη σχετική προς το ζήτημα αυτό νομολογία του Δικαστηρίου, αρνήθηκε να υποβάλει αμέσως στην επιτροπή αναπηρίας την αίτησή

του με την οποία ζητούσε την αναγνώριση επαγγελματικής ασθένειας. Κατά συνέπεια, η διαδικασία προσανατολίστηκε σε εσφαλμένη κατεύθυνση, οπότε δεν κατόρθωσε να τερματιστεί παρά ύστερα από πέντε χρόνια. Ο προσφεύγων-ενάγων ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να συναγάγει, χωρίς πάντως να τις αμφισβητεί, τις συνέπειες της γνωματεύσεως με την οποία ο ιατρός Leuenberger κατέληξε στην ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της μόνιμης αναπηρίας από την οποία προσβλήθηκε και των προηγούμενων επαγγελματικών του καθηκόντων. Η Επιτροπή επιδόθηκε σε νομική συζήτηση, που θεωρεί στείρα και εσφαλμένη, για τη διάκριση που πρέπει να γίνει μεταξύ αναπηρίας και ανικανότητας, ενώ στην προκειμένη περίπτωση επρόκειτο για μόνιμη αναπηρία που κρίθηκε ολική και η διάκριση αυτή δεν είχε κανένα νόημα.

107 Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι ανέμειξε τις δύο διαδικασίες. Υποστηρίζει ότι της υποβλήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 1984 αίτηση για « να τεθεί ο αιτών σε κατάσταση αναπηρίας σύμφωνα με το άρθρο 73 του ΚΥΚ ». Έπρεπε επομένως να θέσει σε κίνηση τη διαδικασία που προβλέπεται για την εφαρμογή του άρθρου 73. Αντίθετα προς τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος-ενάγοντος, η επιτροπή αναπηρίας επελήφθη αμέσως της υποθέσεως με έγγραφο της 24ης Φεβρουαρίου 1984 του γενικού διευθυντή προσωπικού και διοικήσεως. Επιπλέον, η Επιτροπή έκανε πάντοτε σαφώς τη διάκριση μεταξύ του άρθρου 73 και του άρθρου 78.

108 Η Επιτροπή τονίζει ότι έχει ήδη εκθέσει τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να παραμερίσει τη γνωμάτευση της 23ης Απριλίου 1988 και να προβεί στον ορισμό άλλου ιατρού, επιφορτισμένου να γνωματεύσει επί του καθορισμού του βαθμού μόνιμου αναπηρίας και επί της αιτίας της ασθενείας από την οποία προσβλήθηκε ο προσφεύγων-ενάγων. Η Επιτροπή καταλήγει στο ότι δεν αποδείχθηκε κανένα από τα πταίσματα που της επιρρίπτονται.

Επί του υποστατού της ζημίας

109 Ο προσφεύγων-ενάγων θεωρεί ότι το υποστατό της ζημίας την οποία υπέστη βεβαιώνεται από τη γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας που εξέδωσε μετά τις συσκέψεις της της 12ης και 13ης Σεπτεμβρίου 1989, κατά το μέτρο που η γνωμάτευση αυτή διαπι-

στάνει ότι « η μόνιμη αναπηρία του Plug που θεωρείται ολική εξακολουθεί να υφίσταται ». Ο προσφεύγων-ενάγων προβάλλει ότι όλες οι περιπέτειες που σημάδεψαν την εξέλιξη της διαδικασίας και που επεκτάθηκαν σε τόσο μακρά περίοδο έβλαψαν σοβαρά την κατάσταση της σωματικής και ψυχικής υγείας του. Αυτή η επιδείνωση, από τότε που τέθηκε σε κατάσταση αναπηρίας, διαπιστώθηκε από τον καθηγητή Gargone κατά τη σύσκεψη της 12ης Σεπτεμβρίου 1989 και επιβεβαιώθηκε με ιατρικό πιστοποιητικό του ιατρού Stucki της 14ης Μαρτίου 1990, που ο προσφεύγων-ενάγων κατέθεσε στον φάκελο συνημμένο στο υπόμνημα ανταπαντήσεώς του.

- 110 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η γνωμάτευση της επιτροπής αναπηρίας δεν διαπιστώνει ότι υπήρξε επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας του προσφεύγοντος-εναγόντος. Διαπιστώνει μόνον ότι εξακολουθεί να υφίσταται η επαγγελματική του ανικανότητα. Η Επιτροπή προσθέτει ότι η προσκόμιση, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ιατρικού πιστοποιητικού προς απόδειξη καταστάσεως που υφίστατο ήδη κατά τον χρόνο καταθέσεως του δικογράφου, πρέπει να κριθεί απαράδεκτη δυνάμει του άρθρου 42, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται *mutatis mutandis* και στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Επί του αιτιώδους συνδέσμου

- 111 Ο προσφεύγων-εναγών ισχυρίζεται ότι η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς της Επιτροπής αφενός και της ζημίας που υπέστη, δηλαδή της επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του, αφετέρου, έχει αποδειχθεί.
- 112 Κατά συνέπεια, ο προσφεύγων-εναγών απαιτεί αποκατάσταση της υλικής ζημίας και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που θεωρεί ότι υπέστη και την αποτιμά λόγω του εύρους και του μεγάλου αριθμού των παραπτωμάτων στα οποία υπέπεσε η Επιτροπή, της μη συνεργάσιμης στάσεώς της, της καταστάσεως της υγείας του και της ηλικίας του, στο ισόποσο των μισθών πέντε ετών, το οποίο αντιστοιχεί στα πέντε έτη κατά τα οποία εμπιστεύθηκε την Επιτροπή για να του αναγνωρίσει, σύμφωνα με τις διαδικασίες του ΚΥΚ, την ύπαρξη επαγγελματικής ασθένειας. Το ποσό της αποζημιώσεως πρέπει να καθοριστεί λαμβανομένου υπόψη του ποσού των αποδοχών που θα δικαιούνταν κατά την ημέρα δημοσιεύσεως της αποφάσεως.

113 Η Επιτροπή εκτιμά ότι, στην περίπτωση που θα υφίστατο παράνομη συμπεριφορά εκ μέρους της, θα έπρεπε τουλάχιστον να διαπιστωθεί ότι η διάρκεια της διαδικασίας υπήρξε αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του ίδιου του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ο οποίος αρνήθηκε πεισματικά να αντιληφθεί το περιεχόμενο της εννοίας της αναγνωρίσεως επαγγελματικής ασθενείας κατά το άρθρο 73 του ΚΥΚ, παρά τα πολλά επεξηγηματικά σημειώματα της διοικήσεως. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η άρνησή του να υποβληθεί σε εξέταση από τον ιατρό Graber, τελευταία προσπάθεια της διοικήσεως να κατευθύνει σωστά τη διαδικασία αναγνωρίσεως επαγγελματικής ασθενείας, την έθεσε σε κατάσταση αδυναμίας να γνωρίζει το ποσοστό αναπηρίας ανάλογα με το οποίο μπορούσε ενδεχομένως να χορηγηθεί αποζημίωση στον προσφεύγοντα-ενάγοντα δυνάμει του άρθρου 73 του ΚΥΚ και οδήγησε κατά συνέπεια τη διοίκηση στο κλείσιμο του φακέλου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

114 Όσον αφορά το παραδεκτό, πρέπει να υπομνηστεί ευθύς εξαρχής ότι η νομολογία δέχεται παγίως ότι, όταν υφίσταται στενός δεσμός μεταξύ μιας προσφυγής ακυρώσεως και μιας αγωγής αποζημιώσεως, όπως συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση, η αγωγή είναι παραδεκτή ως παρεπομένη της προσφυγής ακυρώσεως.

115 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι κατά πάγια νομολογία « η ευθύνη της Κοινότητας προϋποθέτει τη σύμπτωση ενός συνόλου προϋποθέσεων όσον αφορά την παράνομη συμπεριφορά που προσάπτεται στα κοινοτικά όργανα, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας » (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1987, 111/86, Delauche κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 5358, σκέψη 30).

116 Πρέπει να επισημανθεί, ως προς την πρώτη προϋπόθεση — παρανομία της συμπεριφοράς του κοινοτικού οργάνου —, ότι το Πρωτοδικείο έκρινε προηγουμένως ότι η Επιτροπή υπέπεσε στην προκειμένη περίπτωση σε πλείστες παραβάσεις του ΚΥΚ, που αναφέρονται στην επίδικη απόφαση της 25ης Απριλίου 1989. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η συμπεριφορά αυτή της Επιτροπής συνιστά υπηρεσιακό πταίσμα που γεννά την ευθύνη της.

- 117 Όσον αφορά το υποστατό της από τον προσφεύγοντα-ενάγοντα προβαλλομένης ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου της με τη συμπεριφορά της Επιτροπής, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, έστω και αν δεν έχει αποδειχθεί ότι η επιμονή σ' αυτή την παράνομη συμπεριφορά επί πέντε και πλέον έτη παρήγαγε επιζήμιο αποτέλεσμα στη σωματική και ψυχική υγεία του προσφεύγοντος-ενάγοντος, είναι όμως αναμφισβήτητο ότι ο προσφεύγων-ενάγων υπέστη από το γεγονός αυτό ηθική βλάβη που επέτεινε την κατάσταση αβεβαιότητας και ανησυχίας στην οποία βρισκόταν και την οποία παρέτεινε ανεπιτρέπτως η απόφαση της 25ης Απριλίου 1989.
- 118 Ενόψει των περιστάσεων της προκειμένης υποθέσεως, η ακύρωση της επίδικης αποφάσεως δεν μπορεί να αποτελέσει, αυτή καθαυτή, κατάλληλη ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη ο προσφεύγων-ενάγων. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η βλάβη αυτή θα ικανοποιηθεί κατά δίκαιη κρίση με την επιδίκαση ποσού εξακοσίων χιλιάδων βελγικών φράγκων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 119 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικησαντος διαδίκου. Εφόσον ηττήθη η Επιτροπή, πρέπει να καταδικαστεί να φέρει, πλην των δικών της εξόδων, και τα έξοδα του προσφεύγοντος-ενάγοντος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 1989.

- 2) Υποχρεώνει την Επιτροπή να καταβάλει στον προσφεύγοντα-ενάγοντα χρηματική ικανοποίηση εξακοσίων χιλιάδων βελγικών φράγκων.
- 3) Καταδικάζει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Schintgen

Edward

García-Valdecasas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Φεβρουαρίου 1992.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

R. García-Valdecasas